

Program poradenských služeb ve škole

Od 1. září 2022

Zpracovaly	Ing. Bc. Jana Stanková (VKP), Mgr. Tereza Nakládalová (ŠMP)					
Revize	Aktualizace		Aktualizace		Aktualizace	
	Název části	K datu	Název části	K datu	Název části	K datu
Schválila						

Obsah

1	Koordinace aktivit na škole	4
2	Vymezení rozsahu činností pedagogických pracovníků.....	5
3	Preventivní program školy	10
	Základní údaje o škole	11
	Charakteristika školy	11
	Legislativní východiska pro zpracování MMP	11
	Analýza současné situace na škole na základě autoevaluace	13
	Vymezení pojmů.....	14
	Cíle	15
	Finanční zajištění prevence	17
	Metody a formy realizace programu	18
	Akce školy	26
	Metodické pomůcky	27
	Spolupráce s rodiči	29
	Spolupráce s externími odborníky	30
	Plán preventivních aktivit na školní rok 2022/2023.....	31
	Plán vzdělávání pedagogů v oblasti prevence na školní rok 2022/2023	31
4	Krizový plán aneb Co dělat, když.....	33
	Postup při zjištění zneužívání návykových látek a v případě krizové situace	35
	Postup související s krádežemi a vandalismem.....	37
	Postup při řešení projevů extremismu, rasismu, xenofobie... ..	39
	Postup při sebepoškozování.....	40
	Postup při sebevraždě/úmrťi žáka či pedagoga školy	42
	Postup při zjištění poruch příjmu potravy.....	44
	Postup při zjištění sexuálního násilí	45
	Postup při řešení šikany	47
	Postup při řešení záškoláctví	51
	Seznam organizací zabývajících se problematikou primární prevence a organizací poskytujících odbornou pomoc v našem regionu a okolí	55

Závěr	56
5 Školní program proti šikanování	58
Příloha 1: Stádia šikany.....	63
Příloha 2: Přímé a nepřímé ukazatele šikany	65
Příloha 3: Klasifikace typů šikany	66
Příloha 4: Rysy chování, spolupráce, vztahů a celkové atmosféry ve skupině	67
6 Program prevence školní neúspěšnosti.....	69
Definice školní neúspěšnosti	69
Kritéria školní neúspěšnosti SŠMG	70
Zásady pro předcházení školní neúspěšnosti.....	70
Diagnostika žáků ohrožených školním neprospěchem	70
Desatero řešení školní neúspěšnosti žáků	70
Systém péče o žáky s SPV	71
Podpurná opatření 1. stupně	73
Podpurná opatření 2. stupně	75
Podpurná opatření 3. stupně	77
Podpurná opatření 4. stupně	80
Podpurná opatření 5. stupně	83

1 Koordinace aktivit na škole

Za koordinaci aktivit na školního poradenského pracoviště (dále jen ŠPP) na škole zodpovídá ředitelka školy. Pracovníci ŠPP spolupracují s ředitelkou školy, zástupkyní ředitelky, ostatními pedagogy, oblastním metodikem prevence v pedagogicko-psychologické poradně (dále jen PPP), dále s institucemi jako např. PPP, střediskem výchovné péče a dalšími institucemi.

Jmenovité složení týmu:

Ředitelka školy	Ing. Darina Doškářová
Zástupkyně ředitelky školy	Ing. Bc. Jana Stanková
Výchovná a kariérová poradkyně	Ing. Bc. Jana Stanková
Školní metodička prevence	Mgr. Tereza Nakládalová

2 Vymezení rozsahu činností pedagogických pracovníků

Pedagogičtí pracovníci, kteří jsou součástí ŠPP a poskytují poradenské služby jsou:

Výchovný a kariérový poradce

Standardní činnosti výchovného poradce

Poradenské činnosti:

1. Kariérové poradenství a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků, tj. zejména:
 - koordinace mezi hlavními oblastmi kariérového poradenství – kariérovým vzděláváním a diagnosticko-poradenskými činnostmi zaměřenými k volbě vzdělávací cesty žáka,
 - základní skupinová šetření k volbě povolání, administrace, zpracování a interpretace zájmových dotazníků v rámci vlastní odborné kompetence a analýzy preferencí v oblasti volby povolání žáků,
 - individuální šetření k volbě povolání a individuální poradenství v této oblasti ve spolupráci s třídním učitelem,
 - poradenství zákonným zástupcům s ohledem na očekávání a předpoklady žáků ve spolupráci s třídním učitelem,
 - spolupráce se školskými poradenskými zařízeními a středisky výchovné péče při zajišťování poradenských služeb přesahujících kompetence školy,
 - zajišťování skupinových návštěv žáků školy v informačních poradenských střediscích krajských poboček Úřadu práce České republiky a poskytování informací žákům a zákonným zástupcům o možnosti individuálního využití informačních služeb těchto středisek,
 - poskytování služeb kariérového poradenství žákům cizincům se zřetelem k jejich speciálním vzdělávacím potřebám.
2. Vyhledávání a orientační šetření žáků, jejichž vývoj a vzdělávání vyžadují zvláštní pozornost a příprava návrhů na další péči o tyto žáky, včetně spolupráce na přípravě, kontrole a evidenci plánu pedagogické podpory pro žáky s potřebou podpůrného opatření v 1. stupni.
3. Zprostředkování vstupní a průběžné diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb a mimořádného nadání a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nebo mimořádně nadané žáky ve školských poradenských zařízeních.
4. Spolupráce se školskými poradenskými zařízeními při zajišťování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a intervenčních činností pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

5. Příprava podmínek pro vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami ve škole, koordinace poskytování poradenských služeb těmto žákům školou a školskými poradenskými zařízeními a koordinace vzdělávacích opatření u těchto žáků.
6. Poskytování služeb kariérového poradenství pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a zejména pro žáky uvedené v § 16 odst. 9 školského zákona.

Metodické a informační činnosti

Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy:

1. Metodologická pomoc pedagogickým
 - v otázkách kariérového rozhodování žáků,
 - s přípravou a vyhodnocováním plánu pedagogické podpory,
 - s naplňováním podpůrných opatření ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami,
 - s tvorbou a vyhodnocováním individuálních vzdělávacích plánů,
 - v práci s nadanými a mimořádně nadanými žáky.
2. Zprostředkování nových metod pedagogické diagnostiky a intervence pedagogickým pracovníkům školy.
3. Metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy v otázkách kariérového rozhodování žáků, integrace, individuálních vzdělávacích plánů, práce s nadanými žáky apod.
4. Předávání odborných informací z oblasti kariérového poradenství a péče o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami pedagogickým pracovníkům školy.
5. Poskytování informací o činnosti školy, školských a dalších poradenských zařízení v regionu, o jejich zaměření, kompetencích a o možnostech využívání jejich služeb žákům a jejich zákonným zástupcům.
6. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči dalších poradenských zařízení a jejich zajištění v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
7. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti výchovného poradce, navržená a realizovaná opatření.

Standardní činnosti školního metodika prevence

Metodické a koordinační činnosti

1. Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci minimálního preventivního programu školy.
2. Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.
3. Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.
4. Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
5. Individuální a skupinová práce se žáky a studenty s obtížemi v adaptaci, se sociálně-vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání.
6. Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti.
7. Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími odbornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence rizikového chování.
8. Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
9. Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
10. Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnosti

1. Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
2. Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
3. Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče,

poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie České republiky, orgánů sociálně-právní ochrany dětí, nestátních organizací působící v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků.

4. Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.
5. Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence.

Poradenské činnosti

1. Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli.
2. Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.
3. Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

Konzultační hodiny pracovníků školního poradenského pracoviště jsou uvedeny v následující tabulce.

Tabulka 2 Konzultační hodiny

	Jméno	Funkce	Konzultační hodiny
1.	Ing. Bc. Jana Stanková	Zástupkyně ředitelky a výchovná a kariérová poradkyně	ČT 11.30 – 13.00 hodin, jiný termín po předchozí dohodě
2.	Mgr. Tereza Nakládalová	Školní metodička prevence	ST 11.30 – 13.00, jiný termín po předchozí domluvě

Preventivní program školy

Vychází ze ŠVP	Marketing a management, Počítačová grafika a webdesign Ekonomika a podnikání, Informační technologie
Platnost od	
Evaluace k	

3 Preventivní program školy

Preventivní program školy je dlouhodobý dokument. Je součástí školních vzdělávacích programů, které vycházejí z rámcových vzdělávacích programů pro obory Ekonomika a podnikání a Informační technologie.

Úlohou primární prevence rizikového chování je předcházet rizikům a vlivům narušujících zdravý osobnostní a sociální rozvoj dětí a mládeže. Účinná prevence musí ovlivnit chování ve smyslu podpory zdraví. Oddaluje, brání nebo snižuje výskyt rizikových forem chování. Efektivní prevence by měla zvyšovat schopnost žáků činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí. Má mít dlouhotrvající výsledky.

Preventivní program je vodítkem pro žáky a pedagogické pracovníky školy a ve svém důsledku by měl vést k pozitivní změně klimatu školy s minimem kázeňských problémů a rizikového chování ve škole i mimo školu. Podílí se na něm všichni pedagogičtí pracovníci na podkladě svých povinností vycházejících ze školského zákona. Základním předpokladem k maximální účinnosti prevence je aktivní zapojení všech zúčastněných včetně oslovení rodičovské veřejnosti.

Základní údaje o škole

Jméno ŠMP	Mgr. Tereza Nakládalová
IČO školy	11925311
Název školy	Střední škola managementu a grafiky
Ředitelka školy	Ing. Darina Doškářová
Adresa školy	Školní 145, 282 01 Český Brod – Liblice
Zřizovatel	Město Český Brod, Husovo náměstí 70, 282 01 Český Brod

Charakteristika školy

Jsme menší státní škola rodinného typu zaměřená na výuku dvou maturitních oborů, která sídlí na okraji města Českého Brodu v uzavřeném areálu.

Škola zaměstnává 17 pedagogů a jednoho asistenta pedagoga na částečný úvazek.

Školu navštěvuje k 1. září 2022 180 žáků (na 100 % naplněná kapacita), z nichž je 120 chlapců a 60 dívek. Téměř všichni žáci jsou české národnosti, 6 žáků je jiné národnosti (UA, SK, Rumunsko, Izrael).

Výskyt rizikových projevů chování žáků na naší škole se dá charakterizovat jako průměrný. Vztah vyučujících k prevenci rizikového chování mládeže je spíše kladný, většina pedagogů projevuje zájem o problematiku, školení v oblasti prevence se účastní. Nejužší spolupráce tradičně probíhá mezi školním metodikem prevence, výchovnou poradkyní, vedením školy a třídními učiteli.

Vedení školy preventivní aktivity podporuje, aktivně do problematiky zasahuje, zajišťuje externí spolupracovníky z řad institucí i jednotlivců a podporuje další vzdělávání pedagogických pracovníků v této oblasti.

Funkce školního metodika prevence (dále ŠMP) a výchovné a kariérové poradkyně (VKP) jsou odděleny.

Legislativní východiska pro zpracování MMP

- Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákon č. 359/1999 Sb., o sociální ochraně dětí
- Zákon 4. 40/2009 SB., trestní zákoník

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
- Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
- Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních
- Zákon č. 106/2011, kterým se mění zákon č.167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů
- Zákon č. 135/2006 Sb., na ochranu před domácím násilím
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky
- Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
- Vyhláška č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
- Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- Vyhláška č. 15/2005 Sb., kterou se stanoví náležitosti dlouhodobých záměrů a výročních zpráv

Národní strategie ministerstev

- Strategie prevence kriminality 2022–2027 (definovaná ve víceletých cyklech Usnesením vlády ČR; ze dne 6. 4. 2022, č. 276)
- Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019–2027 (Usnesení Vlády ČR ze dne 18. 3. 2019, č. 190)

Konkrétní postupy a doporučení ohledně prevence a řešení výskytu rizikového chování obsahují tato metodická doporučení a pokyny MŠMT:

- Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (č.j. MSMT-21291/2010-28).
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví (č.j.: 10 194/2002-14)
- Shrnutí všech opatření ministerstva při řešení šikany ve školách a školských zařízeních <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-rozsirilo-opatreni-k-reseni-sikany-a-ybersikany>.
- Metodické doporučení pro práci s Individuálním výchovným programem (IVÝP) v rámci řešení rizikového chování žáků čj. MSMT – 43301/2013 platnost/12/2013
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí a žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT (Čj.:37 014/2005-25)

- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané (Čj.: 25 884/2003-24)
- Metodický pokyn MŠMT ČR k výchově proti projevům rasismu xenofobie a intolerance (Čj.: 14 423/99-22)

Analýza současné situace na škole na základě autoevaluace

Tabulka 1 SWOT analýza školy

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> – Koncepce, vize a vzdělávací program – Motivační rozhovory a plány osobního rozvoje – Kurzy osobního rozvoje, adaptační a lyžařský kurz – Propracovaný systém odborných a učebních praxí – Aktuální zlepšující se pověst školy – Předmět čtenářská gramotnost – Předmět fiktivní firmy – Dny otevřených dveří a další prezentace školy – Maturity nanečisto – Třídnické hodiny – Projektová činnost – Vlastní sportovní prostory – Zahraniční spolupráce se školou ve Francii, Erasmus+ – Knihovna – Individuální přístup – Příležitosti pro aktivní žáky – Jednooborové třídy 	<ul style="list-style-type: none"> – Umístění školy – Neangažovaný a nestabilní pedagogický sbor – Chybějící kvalifikace učitelů ICT – Nedostatečné prostory pro výuku – Přežívající negativní pověst školy – Materiální a technické vybavení školy – Absence vlastní školní jídelny – Marketingová komunikace školy – Zastaralý a nedostatečný kamerový systém – Nedostatečné komunikativní a sociální dovednosti některých žáků ze ZŠ a rodin (nepodnětné a nespolupracující rodinné prostředí) – Dvouoborová třída ve 4. ročníku
Příležitosti	Hrozby
<ul style="list-style-type: none"> – Demografický vývoj v České republice a v regionu – Spolupráce se zaměstnavateli v regionu – Spolupráce se základními školami – Přijímačky nanečisto a přípravné kurzy na přijímačky na SŠ – Spolupráce s VŠ a VOŠ – Spolupráce s partnery a veřejností – Propouštění firem (návrat pedagogů do škol) – Zkvalitnění pedagogického sboru – Využití projektů EU k rozvoji školy 	<ul style="list-style-type: none"> – Záměry zřizovatele a legislativní změny – Konkurence školy – Demografický vývoj v České republice a v regionu – Dozívající předsudky o škole – Nedostatečná připravenost žáků ze ZŠ – Neochota ke spolupráci ZŠ a partnerů – Rozmach ICT – Nedostatek financí na modernizaci – Nedostatek kvalitních pedagogů na trhu práce

Vymezení pojmů

Primární prevence rizikového chování u žáků se zaměřuje prioritně na předcházení rozvoje rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

- agresi, šikanu, kyberšikanu a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí
- vandalismus, intoleranci, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie
- záškoláctví
- závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling
- rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů
- spektrum poruch příjmu potravy
- negativní působení sekt
- sexuální rizikové chování
- onemocnění HIV/AIDS

Základním principem primární prevence rizikového chování u žáků je výchova k předcházení a minimalizaci rizikových projevů chování, ke zdravému životnímu stylu, k rozvoji pozitivního sociálního chování a rozvoji psychosociálních dovedností a zvládnání zátěžových situací osobnosti. Jedná se o oblast zabývající se prevencí v oblastech uvedených výše s cílem zabránit výskytu rizikového chování v daných oblastech, nebo co nejvíce omezit škody působené jejich výskytem mezi žáky.

Specifická primární prevence

Jde o aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Rozděluje se na:

- všeobecnou prevenci, která je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika,
- selektivní prevenci, která je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšený výskyt rizikového chování,
- indikovanou prevenci, která je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.

Nespecifická primární prevence

Jde o veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání. Tento typ prevence je významný v kontextu aplikace různých efektivních a vyhodnotitelných specifických programů.

Efektivní primární prevence

Jde o kontinuální a komplexní programy, interaktivní programy v menších skupinách, vytváření dobrého klimatu ve třídě a skupině, především programy pomáhající odolávat žákům sociálnímu tlaku zaměřené na zkvalitnění komunikace, osvojování a rozvoj sociálně emočních dovedností a kompetencí, konstruktivní zvládání konfliktů a zátěžových situací, odmítání legálních a nelegálních návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí a sebehodnocení, posilování odvahy, stanovování realistických cílů, zvládání úzkosti a stresu apod. Principy efektivní a vyhodnotitelné prevence jsou založeny na soustavnosti a dlouhodobosti, aktivitě, přiměřenosti, názornosti, uvědomělosti.

Neúčinná primární prevence:

- zastrahování a triviální přístup: „prostě řekni ne“, citové apely, pouhé předávání informací, samostatně realizované jednorázové akce, potlačování diskuse, stigmatizování a znevažování osobních postojů žáka/studenta, přednášky, pouhé sledování filmu, besedy s bývalými uživateli (ex-usery) na základních školách, nezapojení žáků/studentů do aktivit a nerespektování jejich názorů, politiku nulové tolerance na škole a testování žáků jako náhražku za kontinuální primární prevenci.
- hromadné kulturní či sportovní aktivity nebo návštěva historických a kulturních památek, by měly být pouze doplňkem, na který by měla vždy navazovat diskuse v malých skupinkách.

Cíle

Stěžejním cílem je předcházet rizikovému chování. Dokument je na podkladě § 22 písm. c) školského zákona závazný pro všechny pedagogické pracovníky školy.

Dlouhodobé cíle

- vytvořit dlouhodobou funkční strategii v oblasti primární prevence
- vytvářet pozitivní klima ve škole – pocit důvěry a klidu
- vytváření pozitivní atmosféry a přátelských vztahů ve třídě – dobře zvolený třídní učitel, vhodně připravený program práce se třídou (třídnické hodiny, sport, kultura, výlety apod.), tvůrčí přístup k výuce, podpora samostatné činnosti
- udržovat v pedagogickém sboru empatický vztah k žákům, vést k chápání problémů mládeže, ke snaze naslouchat a pomáhat (při třídnických hodinách, praxích, sportu, výletech i osobních kontaktech)
- získat ke spolupráci a podpoře aktivit preventivního programu co nejvíce pedagogů
- získat co nejvíce žáků k aktivní účasti na programech a činnosti školy
- pravidelný kontakt s žáky, účast na školních a třídních akcích, dát najevo zájem řešit i dílčí problémy

- přestupky řešit spravedlivě, v rámci daných norem, vytvářet přesvědčení žáků o spravedlnosti řešení, dbát na jeho výchovný dopad na ostatní
- vychovávat žáky ke zdravému životnímu stylu
- vést žáky k sebehodnocení a posilovat jejich zdravé sebevědomí
- vést žáky k sebeúctě a toleranci, hledat způsoby, jak je podpořit
- vést žáky k zodpovědnosti
- podporovat správnou hodnotovou orientaci a postoje žáků
- zvládnout účinnou komunikaci, seznámit žáky s účinnými komunikačními dovednostmi
- učit se způsobům, jak řešit konflikty, zvládnout stres a zátěžové situace
- poskytovat informace o různých typech závislostí a škodlivých účincích fyzických, psychických i sociálních
- poukazovat na nebezpečí šíření jakýchkoli extremistických ideologií či učení náboženských sekt
- chránit oběti šikany či jiného negativního chování
- vést žáky k profesní etice

Střednědobé cíle

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- rozvoj a podpora klíčových kompetencí
- zkvalitnění spolupráce mezi pedagogy, školou, zákonnými zástupci, odborníky a veřejností
- zkvalitnění koordinace aktivit specifické primární prevence
- podporovat vzdělávání pedagogického sboru v oblasti prevence rizikového chování

Krátkodobé cíle

- seznámit všechny pedagogické pracovníky se školní strategií prevence a preventivním programem a zajistit vzájemnou spolupráci
- naplánovat a zrealizovat preventivní aktivity pro žáky ve spolupráci se zákonnými zástupci žáků a odborníky
- zajistit vzdělávání pedagogického sboru
- aktualizovat nástěnky školního metodika prevence
- pravidelné konání třídnického adaptačního kurzu pro žáky prvních ročníků mimo areál školy
- zapracovat do třídnických hodin více primární prevenci a práci se třídou
- povinný týdenní kurz rozvoje osobnosti ve 3. ročníku, jehož náplní je historie, první pomoc, mediální výchova, sport, interaktivní hry, týmová práce a různé besedy s odborníky
- organizovat účast na vybraných humanitárních sbírkách
- navázat kvalitnější komunikaci s rodiči zejména problémových žáků

Finanční zajištění prevence

ŠMP sleduje nabídku preventivních programů v regionu a možnosti jejich financování.

Některé programy jsou hrazeny z projektů spolupracujících organizací.

Mezi další zdroje financování patří:

- příspěvky od Společnosti přátel
- příspěvky od zřizovatele
- prostředky získané ze Šablon

Metody a formy realizace programu

Zapojení tematiky různých forem rizikového chování do výuky:

Tabulka 2 Všeobecně vzdělávací předměty

Forma rizikového chování	Předmět	Ročník	Učivo	Formy práce	Metody
Alkoholismus	ČJL	2.	Popis a charakteristika – závislý člověk	Samostatná práce	Cvičná slohová práce
		3.	Odborný styl – výklad	Samostatná práce	Rozbor textu
	NEJ	2.	Současné problémy světa	Frontální	Výklad, řízený rozhovor, práce s videem
	PSY	2.	PSY zdraví – životní styl a rizikové chování	Frontální, skupinová, samostatná	Brainstorming, diskuze, prezentace
	MAT	3., 4.	Slovní úlohy	Frontální, samostatná	Analýza a počítání příkladů
	CHE	2.	Alkoholy	Frontální	Výklad, diskuze
	BIO	1., 2.	Biologie člověka	Frontální	Výklad, beseda, diskuze
Kouření	ČJL	2.	Popis a charakteristika – závislý člověk	Samostatná práce	Cvičná slohová práce
		3.	Odborný styl – výklad	Samostatná práce	Rozbor textu
	NEJ	3.	Současné problémy světa	Frontální	Výklad, řízený rozhovor, práce s videem
	PSY	2.	PSY zdraví – životní styl a rizikové chování	Frontální, skupinová	Brainstorming, diskuze
	MAT	2., 3.	Slovní úlohy	Frontální, samostatná	Analýza a počítání příkladů
	CHE	2.	Hoření a spaliny	Frontální	Výklad, diskuze
	BIO	1., 2.	Biologie člověka	Frontální	Výklad, beseda, diskuze

Forma rizikového chování	Předmět	Ročník	Učivo	Formy práce	Metody
Ostatní návykové látky	ČJL	1.	Řešení komunikačních situací	Skupinová	Hraní scének
		2.	Popis a charakteristika – závislý člověk	Samostatná	Cvičná slohová práce
		3.	Odborný styl – výklad	Samostatná	Cvičná slohová práce
	NEJ	3.	Současné problémy světa	Frontální	Rozbor textu
	PSY	2.	PSY zdraví – životní styl a rizikové chování, náročné životní situace	Frontální, skupinová, samostatná	Výklad, řízený rozhovor, diskuze, práce s videem
	MAT	1.	Procenta	Frontální	Počítání příkladů
	CHE	2.	Jedy a omamné látky	Frontální, skupinová	Diskuze, výklad
BIO	1.,2.	Biologie člověka	Frontální, skupinová	Diskuze, výklad	
Rizikové chování v dopravě	STA	2.	Statistické výpočty	Samostatná, frontální	Výpočet příkladů
Poruchy příjmu potravy	ČJL	3.	Odborný styl – výklad	Samostatná	Cvičná slohová práce
	TEV	1.-4.	Seznámení s předmětem a jeho vliv na kondici	Frontální	Diskuze, beseda
	PSY	2.	PSY osobnosti – charakter	Frontální, skupinová, samostatná	Výklad, diskuze, případové studie, dotazníky a testy
		2.	PSY zdraví – zdraví životní styl a náročné životní situace	Frontální, skupinová, samostatná	
BIO	1., 2.	Biologie člověka	Frontální	Výklad, diskuze	
Týrání a zneužívání dětí	NEJ	1.-4.	Současné problémy světa	Frontální	Brainstorming
	PSY	2.	Úvod do studia PSY a hlavní úkoly PSY	Frontální	Výklad, diskuze, kazuistiky, práce s textem
Šikana a kyberšikana	NEJ	3.	Současné problémy světa	Frontální	Brainstorming
	PSY	2.	Sociální PSY – skupiny	Frontální skupinová	Diskuze, výklad, prezentace

Forma rizikového chování	Předmět	Ročník	Učivo	Formy práce	Metody
Homofobie	OBN	3.	Člověk a společnost	Frontální, skupinová, samostatná	Diskuze, výklad
	NEJ	1.-4.	Současné problémy světa	frontální	Rozbor textu
Extremismus, rasismus, xenofobie	ČJL	4.	Židé a 2. světová válka	Frontální, samostatná	Výklad, četba ukázek, beseda o četbě
	DEJ	1.	Arabové, jejich kultura a náboženství	Frontální	Výklad, rozhovor
		1.	Druhá světová válka-bilance	Frontální	Výklad, videoprojekce, exkurze
	NEJ	1.-4.	Mezikulturní rozdíly ČR-Německo	Frontální	Výklad, rozhovor, rozbor textu
	OBN	3.	Politický radikalismus a extremismus	Frontální	Výklad, rozhovor, diskuze
3.		Náboženské, národnostní a rasové konflikty, terorismus			
Vandalismus	NEJ	1.-4.	Mezikulturní rozdíly ČR-Německo	Frontální	Výklad, rozhovor, rozbor textu
	OBN	4.	Etika	Frontální	Výklad, diskuze
	PSY	2.	Poruchy osobnosti	Frontální	Rozbor kazuistik
Záškoláctví	NEJ	1.-4.	Školní systém a mezikulturní rozdíly ČR-Německo	Frontální	Brainstorming
Krádeže	NEJ	1.-4.	Současné problémy světa	Frontální	Rozbor textu
	PRA	3., 4.	Trestní právo	Frontální	Výklad, diskuze, práce se zákonem
Krádeže	NEJ	1.-4.	Současné problémy světa	Frontální	Rozbor textu
	PRA	3., 4.	Trestní právo	Frontální	Výklad, diskuze, práce se zákonem

Forma rizikového chování	Předmět	Ročník	Učivo	Formy práce	Metody
Vztahové problémy, násilí a krizové situace s nimi spojené	ČJL	1.	Renesance a humanismus-Williame Shakespeare: Romeo a Julie	Frontální, samostatná	Beseda o četbě
	PSY	2.	Sociální PSY – skupiny	Frontální, skupinová	Výklad, řízený rozhovor, diskuse, práce s videem
Domácí násilí	NEJ	1.-4.	Mezikulturní rozdíly ČR-Německo	Frontální	Výklad, rozhovor, rozbor textu
	PSY	2.	Úvod do studia PSY a hlavní úkoly PSY	Frontální	Výklad, diskuze, práce s textem, kazuistiky
Netolismus	ČJL	2.	Popis a charakteristika-závislý člověk	Samostatná	Cvičná slohová práce
		3.	Odborný styl-výklad	Samostatná	Beseda
	NEJ	1.-4.	Současné problémy světa	Frontální	Rozbor textu
	BIO	1., 2.	Biologie člověka	Frontální	Výklad, diskuze
	ITE, APC, PVA	1.-4.	Bezpečnost na internetu	Frontální	Výklad, diskuze
	PSY	2.	PSY zdraví – závislosti	Frontální, skupinová, samostatná	Prezentace, diskuze, práce se zdroji, kazuistiky
Sebepoškozování	PSY	2.	PSY zdraví – zdravý životní styl	Frontální, skupinová, samostatná	Prezentace, diskuze, práce se zdroji, kazuistiky
	CHE	2.	Alkoholy, hoření a zplodiny, jedy a omamné látky	Frontální	Výklad, diskuze
	BIO	1.-2.	Biologie člověka	Frontální	Výklad, diskuze
Negativní působení sekt a subkultur	OBN	4.	Víra a náboženství – náboženské sekty, hnutí, náboženský extremismus a fanatismus	Frontální	Výklad, diskuze, beseda s externím odborníkem
	NEJ	1.-4.	Mezikulturní rozdíly ČR-Německo	Frontální	Výklad, rozhovor, rozbor textu

Forma rizikového chování	Předmět	Ročník	Učivo	Formy práce	Metody
Rizikové sexuální chování	OBN	4.	Etika	Frontální	Rozbor textu
	NEJ	1.-4.	Mezikulturní rozdíly ČR-Německo	Frontální	Výklad, rozhovor, rozbor textu
	PSY	2.	PSY zdraví – závislosti	Frontální, skupinová, samostatná	Prezentace, diskuze, práce se zdroji, kazuistiky
Gamblerství	ČJL	2.	Popis a charakteristika-závislý člověk		Cvičná slohová práce
		3.	Odborný styl – výklad		Rozbor textu
	NEJ	1.-4.	Současné problémy světa	Frontální	Rozbor textu
	PSY	2.	PSY zdraví – závislosti	Frontální, skupinová, samostatná	Prezentace, diskuze, práce se zdroji, kazuistiky
Alkoholismus	EKO	2.	Personální práce, BOZP	Frontální	Výklad, diskuze
	RLZ	4.	Přijímání zaměstnanců	Frontální	Výklad, diskuze, práce se zákonem
	MPS	4.	Pracovní podmínky, BOZP	Frontální, skupinová, samostatná	Výklad, diskuze, práce se zákonem
	PEK	3.	Pracovní dohody-příkazy, směrnice, pokyny	Samostatná	Psaní dopisu
Kouření	EKO	2.	Personální práce, BOZP	Frontální	Výklad, diskuze
	RLZ	4.	Přijímání zaměstnanců	Frontální	Výklad, diskuze, práce se zákonem
	MPS	4.	Pracovní podmínky, BOZP	Frontální, skupinová, samostatná	Výklad, diskuze, práce se zákonem
	PEK	3.	Pracovní dohody-příkazy, směrnice, pokyny	Samostatná	Psaní dopisu

Tabulka 3 Odborné předměty

Forma rizikového chování	Předmět	Ročník	Učivo	Formy práce	Metody
Ostatní návykové látky	PRA	3.-4.	Trestní právo-trestní odpovědnost mladistvých, trestné činy	Frontální, samostatná	Výklad, diskuse, čtení a rozbor textu
	PEK	3.	Pracovní dohody-příkazy, směrnice, pokyny	Samostatná	Psaní dopisu
	RLZ	4.	Přijímání zaměstnanců	Frontální	Výklad, diskuse, práce se zákonem
	MPS	4.	Pracovní podmínky, BOZP	Frontální, skupinová, samostatná	Výklad, diskuse, práce se zákonem
Rizikové chování v dopravě	STA	2.	Etapy statistických prací, statistické výpočty	Frontální, samostatná	Výklad, výpočty
Poruchy příjmu potravy	STA	2.	Etapy statistických prací, statistické výpočty	Frontální, samostatná	Výklad, výpočty
Týrání a zneužívání dětí	STA	2.	Etapy statistických prací, statistické výpočty	Frontální, samostatná	Výklad, výpočty
	PRA	4.	Trestní právo-trestní odpovědnost mladistvých, trestné činy	Frontální	Výklad, diskuse, čtení a rozbor textu
Šikana a kyberšikana	PRA	4.	Trestní právo-trestní odpovědnost mladistvých, trestné činy	Frontální	Výklad, diskuse, čtení a rozbor textu
	EKO	2.-3.	Personální práce, pracovní smlouva	Frontální	Výklad, diskuse
	MPS	4.	Šikana a vztahy na pracovišti	Frontální, skupinová	Diskuze, výklad, prezentace
	PEK	3.	Pracovní smlouva	Samostatná	Úřední dopis
	ITE, APC, HWS	1.-4.	Kyberšikana a ochrana proti ní	Frontální, samostatná	Výklad, prezentace, diskuse
Homofobie	EKO	2.-3.	Personální práce, pracovní smlouva	Frontální	Výklad, diskuse
Extremismus, rasismus, xenofobie	PRA	4.	Trestní právo-trestní odpovědnost mladistvých, trestné činy	Frontální	Výklad, diskuse, čtení a rozbor textu
	PEK	3.	Pracovní dohody-příkazy, směrnice, pokyny	Samostatná	Psaní dopisu

Forma rizikového chování	Předmět	Ročník	Učivo	Formy práce	Metody
Vandalismus	PRA	4.	Trestní právo-trestní odpovědnost mladistvých, trestné činy	Frontální	Výklad, diskuse, čtení a rozbor textu
	EKO	1.-2.	Majetek podniku	Frontální, samostatná	Výklad, diskuse
	PEK	3.	Směrnice, příkazy, pokyny	Samostatná	Úřední dopis
Záškoláctví	STA	2.	Statistické výpočty	Frontální, samostatná	Výklad, výpočty
	PRA	4.	Trestní právo-trestní odpovědnost mladistvých, trestné činy	Frontální	Výklad, diskuse, čtení a rozbor textu
Krádeže	PRA	4.	Trestní právo-trestní odpovědnost mladistvých, trestné činy	Frontální	Výklad, diskuse, čtení a rozbor textu
	STA	2.	Statistické výpočty	Frontální, samostatná	Výklad, výpočty
	UCE	1.	Význam a funkce účetnictví	Frontální	Výklad, diskuse
	ITE, APC, HWS	1.-4.	Kyberšikana a ochrana proti ní	Frontální, samostatná	Výklad, diskuse, prezentace
Vztahové problémy, násilí a krizové situace s nimi spojené	EKO	2.	Personální práce	Frontální	Výklad, diskuse
	STA	2.	Statistické výpočty	Frontální, samostatná	Výklad, výpočty
	ITE, APC, HWS	1.-4.	Kyberšikana a ochrana proti ní	Frontální, samostatná	Výklad, diskuse, prezentace
	MPS	4.	Vztahy na pracovišti	Frontální, skupinová	Diskuse, výklad, prezentace, případové studie
Domácí násilí	PRA	3.	Rodinné právo – bydlení manželů	Frontální	Výklad, diskuse
	STA	2.	Statistické výpočty	Frontální, samostatná	Výklad, výpočty
	ITE, APC, HWS	1.-4.	Vyhledání pomoci na internetu	Frontální, samostatná	Výklad, diskuse
Netolismus	EKO	2.-3.	Personální činnosti, zákoník práce	Frontální	Výklad, diskuse
	STA	2.	Statistické výpočty	Frontální, samostatná	Výklad, výpočty
	ITE, APC, HWS	1.-4.	Rizika na internetu	Frontální, samostatná	Výklad, diskuse
	PEK	3.	Směrnice, příkazy, pokyny	Samostatná	Úřední dopis

Forma rizikového chování	Předmět	Ročník	Učivo	Formy práce	Metody
Sebepoškozování	STA	2.	Statistické výpočty	Frontální, samostatná	Výklad, výpočty
	ITE, APC, HWS	1.-4.	Rizika na internetu	Frontální, samostatná	Výklad, diskuze
Negativní působení sekt a subkultur	EKO	2.-3.	Personální činnosti	Frontální, samostatná	Výklad, diskuze, prezentace
	ITE, APC, HWS	1.-4.	Rizika na internetu	Frontální, samostatná	Výklad, diskuze
Rizikové sexuální chování	ITE, APC, HWS	1.-4.	Rizika na internetu	Frontální, samostatná	Výklad, diskuze
Gamblerství	ITE, APC, HWS	1.-4.	Rizika na internetu	Frontální, samostatná	Výklad, diskuze

Akce školy

Jednorázové akce

- Třídenní adaptační kurz (1. ročníky)
- Lyžařský kurz (2. ročníky)
- Různé sportovní soutěže (1. až 4. ročníky)
- Školní výlety a tematické exkurze (1. až 4. ročníky)
- Kurz rozvoje osobnosti (3. ročníky)

Humanitární akce

- Srdíčkový den – prodejní sbírka na pomoc dětským oddělením nemocnic v ČR
- Červená stužka – sbírka a osvětová kampaň v rámci prevence HIV/AIDS

Akce našich žáků pro spolužáky, absolventy, žáky ZŠ a děti z MŠ

- Mikuláš – tradiční mikulášská nadílka pro děti z mateřské školy
- Vánoční fotbalový/florbalový turnaj – sportovní turnaj pro současné i bývalé studenty
- Dětský den – organizace soutěží a her pro děti z mateřské školky –
- Dny otevřených dveří – asistence učitelům školy při seznámení žáků ZŠ a jejich rodičů s naší školou, vlastní prezentace činností
- Dny středoškoláka – asistence učitelům školy při netradičním seznámení žáků ZŠ s naší školou a při organizačním zajištění soutěží a her
- Přijímačky nanečisto
- Snídaně s vedením školy
- Školní parlament jako nástroj k prohlubování informovanosti studentů o dění na škole i k otevřenosti v komunikaci mezi studenty, učiteli a vedením školy (pravidelné schůzky nejméně 1x v měsíci v označené učebně, pořádání akcí pro vrstevníky, žáky ZŠ i děti z MŠ, asistence při Dnech otevřených dveří, burzách škol apod.)

Ostatní školní aktivity a volný čas

Volnočasové aktivity (v zařízeních školy)

- Sportovní – fotbal, florbal, posilovna
- Vzdělávací-práce s PC, účast na znalostních a dovednostních soutěžích

Volnočasové aktivity mimo školu

- Klub mladého diváka
- Městské kulturní středisko Český Brod – nabídka účasti na akcích (např. zájezdy do divadel, besedy s odborníky a se zajímavými lidmi, přednášky).

- Městský úřad Český Brod-oboustranné kontakty (praxe, besedy, účast na jednáních).
- Leccos, z.s.– oboustranné kontakty
- Dům dětí a mládeže Kolín-účast na soutěžích (Olympiády v českém, anglickém a německém jazyce)
- Asociace školních sportovních klubů-pravidelná účast na soutěžích
- Krajská soutěž COOL SCHOOL-vytvoření soutěžního videa

Metodické pomůcky

Knihovna a videotéka s materiály pro potřeby preventisty a ostatních pedagogů

- kabinet preventisty – obsahuje materiály s tematikou prevence drogových závislostí, alkoholismu, kouření, ochrany před AIDS, odborné a populárně naučné knihy k tématu, CD o dějinách Židů, různé propagační materiály a seznam odborných pracovišť zabývajících se různými typy prevence, materiály k dispozici vyučujícím pro potřeby výuky i k osobní potřebě, propagační materiály průběžně rozdávány studentům, ostatní materiály pro ně zdarma k vypůjčení
- úplný seznam knih, CD a DVD pro potřeby primární prevence rizikových forem chování je uveden v příloze 5 tohoto dokumentu.

CD a DVD

Drogová závislost

1. Pravda o drogách (16 videoklipů) – Foundation for a drug – free world, 2009
2. Řekni drogám Ne! – VZP ČR + Medea Kultur, 2006-07

Láska, sex, rizikové sexuální chování

Sexuální výchova aneb O sexu od A až do Z – Futura a.s. a Nadace ČEZ, 2004

Ostatní formy RCH

- Pokušení (rizikové chování v dopravě) – Nadace Besip, Min. dopravy, 2006
- Štěstí přeje připraveným (ochrana obyvatel v mimořádných situacích) – Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, 2008

KNIHY

Alkoholismus

- MARHOUNOVÁ, Jana – Nešpor, Karel. *Alkoholici, fetišáci a gambleři*. Praha: Empatie, 1995
- NEŠPOR, Karel – Csémy, Ladislav. *Alkohol, drogy a vaše děti*. Praha: Besip, 1997.
- NEŠPOR, Karel. *Deset kroků, jak pomoci svému dítěti říkat „ne“ alkoholu a drogám*. Praha: Sportpropag, 1995
- NEŠPOR, Karel a kol. *Fit in 2001 plus*. Praha: Sportpropag, 1996
- NEŠPOR, Karel. *Jak překonat problémy s alkoholem vlastními silami*. Praha: Sportpropag, 1996
- NEŠPOR, Karel a kol. *Tajná zpráva z planety X-III*. Praha: Sportpropag, 1996

- NEŠPOR, Karel. *Týká se to i mne? Jak překonat problémy s alkoholem*. Praha: Sportpropag, 1992

Kouření

- KOZÁK, Jiří – Králíková, Eva. *Přestáváme kouřit*. Praha: Státní zdravotní ústav, 1997

Drogová závislost

- brožura *Drogy – poznej svého nepřítele*. Praha: Medea Kultur
- brožura *Pedagogové proti drogám*. Program preventivních aktivit uplatňovaných ve školách a školských zařízeních. Praha: Odbor pro mládež MŠMT, 1999
- HERE, Jack. *Spiknutí proti konopí aneb Císař nemá šaty*. Bystřice pod Hostýnem: Cannabis Sativa, 1994
- GRINSPOON, Lester – BAKALAR, James B. *Marihuana zakázaná medicína*. Bratislava: CAD Press, 1996
- NEŠPOR, Karel a kol. *Jak předcházet problémům s návykovými látkami na ZŠ a SŠ*. Praha: Sportpropag, 1996
- NEŠPOR, Karel. *Návykové látky – romantické období končí*. Praha: Sportpropag, 1995
- NEŠPOR, Karel. *Středoškoláci o drogách, alkoholu, kouření a lepších věcech*. Praha: Portál, 1995
- PRESL, Jiří. *Drogová závislost*. Praha: Maxdorf, 1994
- PRESL, Jiří. *Drogy – mýty a realita*. Praha: Medea Kultur
- Sborník *Problematika zneužívání návykových látek*. Praha: Pedagogická fakulta UK, 1995
- VIŠŇOVSKÝ, Peter a BEČKOVÁ, Ilona. *Bludný kruh toxikomanií*. Hradec Králové: Ekonomická a informační agentura, 1998

Agresivita, šikana

- NOVÁK, Tomáš – Capponi. *Sám proti agresí*. Praha: Grada Publishing, 1996
- KOLÁŘ, Michal. *Bolest šikanování*. Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-513-X
- KOLÁŘ, Michal. *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-871-5
- LOVASOVÁ, L. *Šikana*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005, ISBN 80-86991-65-2
- MARTÍNEK, Z. *Agrese a agresivita u dětí a mládeže*. Praha: Národní institut pro další vzdělávání, 2007, ISBN 80-86956-29-6
- ROGER, Vanessa. *Kyberšikana*. Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-984-2

Gamblerství

- NEŠPOR, Karel. *Jak překonat problém s hazardní hrou*. Praha: Sportpropag, 1996
- NEŠPOR, Karel a MARHOUNOVÁ, Jana. *Alkoholici, fetišáci a gambleři*. Praha: Empatie, 1995

Extremismus, antisemitismus, rasismus, xenofobie

- BLODIG, Vojtěch a kol. *Téma: Holocaust*. Praha: Tauris, 2000
- DEMJANČUK, Nikolaj – DROTÁROVÁ, Lucia. *Vzdělání a extremismus*. Praha: EPOCH, 2008
- HANUŠ, Erika. *Jdeme dlouhou cestou*. Praha: Arbor vitae, 1998

- KÁRNÝ, Miroslav. *Genocida českých Židů*. Z Terezínské pamětní knihy. Terezínská iniciativa, 1996
- MINÁČ, Matej. *Loterie života Nicholase Wintona*. Praha: W.I.P., 2004
- NEČAS, Ctibor. *Holocaust českých Romů*. Praha: Prostor, 1999
- NEČAS, Ctibor. *Romové v České republice včera a dnes*. Olomouc: Univerzita Palackého, 1999
- PAVLÁT, Leo a kol. *Židé – dějiny a kultura*. Praha: Vzdělávací a kulturní centrum Židovského muzea v Praze, 2007
- ŠIŠKOVÁ, Taťjana. *Menšiny a migranti v České republice*. Praha: Portál, 2001
- ŠIŠKOVÁ, Taťjana. *Výchova k toleranci a proti rasismu*. Praha: Portál, 1998

Týrání a zneužívání dětí

- Sborník *Komerční sexuální zneužívání dětí*. Praha: Humanitas Profes, 2001
- VANÍČKOVÁ, Eva. *Dětská prostituce*. Praha: Česká společnost pro ochranu dětí, 2002

AIDS a další sexuálně přenosné nemoci

- UZEL, Radim. *Sexuálně přenosné nemoci a jejich zdravotní rizika*. Praha: Medea Kultur

Ostatní

- Carnegie, Dále. *Jak získávat přátele a působit na lidi*. Praha: Talpress, 1993
- Jilemnická, Jitka. *Konflikt, koření života*. Praha: Partners for Democratic Change – České centrum, 1996
- Rathauský Zdeněk a kol. *Co dělat...aneb Kapesní průvodce krizovými situacemi doma i v zahraničí*. Praha: Centrum pro bezpečný stát, 2008
- Riebisch, Roswitha – Luszczynski, Hubert. *Poznávání učebních stylů*. Praha: VISK a Fortuna, 2013
- Vokurka, Martin a kol. *Praktický slovník medicíny*. Praha: Maxdorf, 1995

Stálé nástěnky

- Rizikové formy chování – 3 nástěnky umístěné ve 2. mezipatře školy
- Nástěnka v 1. patře zaměřená na výchovné poradenství a profesní kariéru.

Schránka důvěry

- Je zřízena v 1.patře mimo dosah kamerového systému.
- Využití www.nntb.cz

Spolupráce s rodiči

1. Informování Společnosti přátel školy

- Základní informace o preventivním programu je vždy podána na 1. schůzi SP, aktuální problémy se budou řešit na dalších schůzkách (listopad, duben).

- Společnosti přátel poskytuje finanční podporu pro školní i mimoškolní aktivity žáků (ceny pro vítěze sportovních soutěží, nákup sportovních potřeb, příspěvky třídám na výlety-doprava apod.)
- 2. Informování rodičů** o záměrech a způsobech realizace preventivního programu-probíhá průběžně po celý školní rok, na 1. schůzce informuje školní metodik prevence, později hlavně třídní učitelé na schůzkách s rodiči, konkrétní případy řeší preventivní tým ve spolupráci s rodiči a odborníky

Spolupráce s externími odborníky

- **Pedagogicko-psychologická poradna Kolín:** konzultace, vyšetření dle potřeby, pravidelné setkání metodiků primární prevence
- **Leccos, z. s.:** beseda s odborníkem na prevenci drogových závislostí pro 1.roč.
- **Oblastní a krajská metodička prevence:** kontakt v případě potřeby, konzultace, vzdělávání
- **Okresní soud Kolín:** podle možností exkurze s besedou pro 4.roč.
- **Okresní hygienická stanice, Okresní státní zastupitelství, psychologové, orgány péče o mládež při MěÚ:** kontakt v případě potřeby, oboustranná spolupráce, besedy.
- **Policie ČR Kolín – preventivně informační skupina:** případná beseda
- **Vzdělávací institut Středočeského kraje** – zajištění besed pro studenty a školení pro pedagogický sbor
- **Česká společnost AIDS pomoc** – oboustranná spolupráce-přednáška s besedou o nebezpečí a prevenci přenosu viru HIV a nemoci AIDS, účast studentů na sbírce Červená stužka
- **Člověk v tísni, o.p.s.** – spolupráce na projektu Příběhy bezpráví (dodání dokumentárního filmu o československých dějinách k realizaci projekce a besedy s politickým vězněm z 50.let) a na projektu Studentské volby
- **Mamaloca** – žáci se pod vedením instruktora podílí na chodu vzdělávacích hodin pro seniory

Plán preventivních aktivit na školní rok 2022/2023

Tabulka 4 Preventivní aktivity

Termín	Akce	Účastníci
31. až 2. září 2022	Adaptační kurz (Outdoor Alliance s.r.o.)	1.E a 1. I
15. září 2022	Den zdraví (SZÚ)	Pro školu a veřejnost
21. září	Srdíčkový den (Život dětem o.p.s.)	2.E a 2.I
22. listopadu 2022	Návštěva LECCOS z.s.	1.I
29. listopadu 2022	Návštěva LECCOS z.s.	1.E
14. až 16. prosince 2022	Maturita nanečisto	4.A
Listopad–leden	Dny otevřených dveří	Vybraní žáci
Prosinec 2022	Webinář HIV/AIDS (Česká společnost AIDS pomoc)	2.E a 2.I
27. února až 3. března 2023	Lyžařský kurz	2.E a 2.I
Únor – duben 2023	Mapování třídních kolektivů	1. až 3. ročník
Únor – duben 2023	Duševní zdraví - workshop	1. až 3. ročník
Duben 2023	Kurz osobního rozvoje	3.E a 3.I
Jaro 2023	Sexuální výchova (Konsent, z.s.)	3.E
Jaro 2023	Projektový den Zdravý životní styl a první pomoc	1.E a 1.I
Jaro 2023	Projektový den Společenská odpovědnost firem a udržitelný rozvoj	2.E a 2.I
Červen 2023	Den dětí pro MŠ v Liblicích	1.I

Případné další preventivní aktivity budou realizovány dle aktuální nabídky, situace ve třídách a provozních možností školy.

Plán vzdělávání pedagogů v oblasti prevence na školní rok 2022/2023

Tabulka 5 Vzdělávání pedagogů

Termín	Akce	Účastníci
21. října 2022	Dokumentace školního metodika prevence	ŠMP, VKP, ŘŠ
3. ledna 2023	Naše sborovna	ŘŠ, ZŘŠ
Jaro 2023	Agrese a agresivita dospívajících	ŠMP
22. března 2023	Sebepoškozující a sebevražedné jednání dospívajících a jejich prevence	ŠMP, VKP
Jaro - 2023	Podle nabídky vzdělávacích institucí	Pedagogický sbor

Případné další vzdělávací programy budou realizovány dle aktuální nabídky a organizačních možností školy.

Krizový plán

4 Krizový plán aneb Co dělat, když...

Krizový plán vymezuje výchovné problémy, které by se mohly vyskytnout dle zkušeností na jiných školách, a poskytuje stručný návod zaměstnancům školy, co dělat v těchto krizových výchovných situacích. Kromě tohoto návodu seznamuje s problematikou šikany, kyberšikany a záškoláctví.

Krizový plán školy je sestavován za pomoci členů školního poradenského pracoviště na naší škole. Členové poradenského centra jsou ředitelka, výchovná a kariérová poradkyně a metodička prevence.

Správné zhodnocení vzniklé situace

Jakmile zjistíte, že se něco děje, jste postaveni před některou z těchto voleb:

- Je situaci nutné řešit hned?
- Je nutné řešit ji vůbec?
- Nešlo by ji odložit?
- Máme o ní mluvit?
- Je třeba ji někomu hlásit?
- Nemůže ji vyřešit někdo jiný?
- Mají o ní vědět rodiče?

V první řadě mějte připravený seznam klíčových otázek, které si každý zaměstnanec, který je nucen vzniklou problémovou situací řešit, má okamžitě položit. Na každou otázku máte zde připravená vzorová řešení pro odpovědi ANO i NE. Takto postupujete pomocí klíčových otázek, až dospějete k rozhodnutí.

Příklady klíčových otázek

1. *Došlo k nějakému zranění? Je akutně ohrožen někdo život nebo zdraví?*

ANO: Soustředte se pouze na první pomoc. Pošlete kohokoliv pro další dospělou osobu. Podle situace volejte záchrannou službu 155.

NE: Situaci není nutné řešit okamžitě, máte čas se rozmyslet. Uklidněte se, nespěchejte a položte si další otázku:

2. *Mohu, chci a dokážu to řešit právě já a právě teď?*

ANO: Začněte se ptát žáků, co se přesně stalo. Problém rozkryjte, pojmenujte a rozmyslete si řešení.

NE: Kontaktujte školní metodičku prevence a řešení s ní konzultujte. Jste-li sám školní metodik prevence, kontaktujte třídního učitele, výchovného poradce a vedení školy. V týmu situaci zhodnoťte a řešte.

V každé fázi rozhodování mějte na paměti, že musíte stále sledovat nejvyšší zájem. Situace, kdy dojde k akutnímu ohrožení života nebo zdraví, je sice nanejvýš hrozivá, ale pro rozhodování zdaleka nejjednodušší. V ostatních případech totiž neplatí, že každé řešení je lepší než pasivita. Některá řešení jsou mnohem horší než neřešení.

V každé jiné chvíli, než je akutní stav, musíte totiž myslet na více věcí současně:

- musíte ochránit oběť
- musíte ochránit pověst školy
- musíte ochránit své kolegy
- musíte ochránit sami *sebe*

Důležité body pro rozhodování

- naučte se "třídit raněné"
- v situaci akutního ohrožení neváhejte, konejte rychle a jednoznačně bez ohledu na to, co to pro školu bude znamenat
- naučte se pokládat klíčové otázky
- jestliže nejde o akutní situaci, dobře si promyslete další postup
- když nemůžete situaci zlepšit, alespoň ji nezhoršujte
- buďte znalí svých oznamovacích povinností

Postup při zjištění zneužívání návykových látek a v případě krizové situace

1. Žák je v ohrožení života

- zaměstnanec školy, který je přítomen této situaci nebo je informován jiným žákem, neprodleně poskytne první pomoc
- informuje vedení školy a volá záchrannou službu 155
- vedení školy informuje zákonné zástupce žáka

2. Zaměstnanec školy má podezření na zneužití návykové látky u žáka

- zaměstnanec informuje metodičku prevence a třídního učitele
- třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka
- vedení školy se zákonnými zástupci dohodne další postup
- pro žáka si neprodleně přijdou do školy
- pokud zákonní zástupci nemohou přijít, vedení školy zajistí žákovi zdravotní ošetření

3. Zaměstnanec školy u žáka nalezne legální drogy

- při přistižení žáka je nutné mu v další konzumaci zabránit
- ihned zajistí vyjádření žáka a vyrozumí vedení školy
- zaměstnanec informuje metodičku prevence, ta věc řeší s ředitelkou školy
- žák sám na vyzvání uloží alkohol nebo cigarety v ředitelně školy za přítomnosti svědka
- v případě, že je žák ohrožen na zdraví a životě, okamžitě volá záchrannou službu
- pokud žák není schopen pokračovat ve výuce, vyrozumí škola zákonného zástupce a vyzve jej, aby si žáka vyzvedl
- třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka i v případě, že je žák schopen vyučování a vyzve jej k převzetí nalezené látky
- vedení školy provede šetření a o daném šetření informuje zákonné zástupce žáka, může informovat o možnostech odborné pomoci

4. Zaměstnanec školy u žáka zjistí vlastnictví ilegální drogy

- zaměstnanec informuje vedení školy a metodika prevence
- žák sám uloží na vyzvání podezřelou látku za přítomnosti svědka do obálky se záznamem o situaci, tato obálka se zalepí a uschová se u ředitele školy
- třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka
- vedení školy či metodik prevence událost oznámí Policii ČR
- vedení školy provede šetření a zápis o události

5. Zaměstnanec školy přistihne žáka při distribuci ilegální drogy

- nikdy mu zaměstnanec neodebere látku, zajistí jeho izolaci od ostatních žáků, zavede jej do ředitelny, kde je pod dohledem (nesmí se provádět osobní prohlídka ani prohlídka věcí, to je v kompetenci policie)
- vedení školy zavolá Policii ČR
- vedení školy či metodik prevence provede záznam o případu
- třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka

6. Zaměstnanec školy v areálu školy nalezne drogy nebo vybavení k jejich užívání

- zaměstnanec zajistí bezpečné uložení drogy nebo vybavení v ředitelně školy a provede záznam o nález
- zaměstnanec informuje vedení školy a metodika prevence
- vedení školy či metodik prevence kontaktuje Policii ČR a předá jí nález
- vedení školy provede záznam o případu
- v případě, že se látka našla u žáka, který se jí intoxikoval, předá se látka přivolanému lékaři

7. Žák se zaměstnanci školy svěřil s tím, že užívá drogy

- zaměstnanec oznámí informaci školnímu metodikovi prevence, ten rozhodne o dalším postupu

Postup související s krádežemi a vandalismem

Prevence proti krádežím

- V souladu se školním řádem je krádež protiprávním jednáním a bude tuto skutečnost hlásit orgánům činným v trestním řízení, nebo doporučí poškozenému (jeho zákonnému zástupci), aby se na tyto orgány obrátil.
- Vést žáky k tomu, aby dokázali protiprávní jednání rozpoznat, byli všímaví vůči svému okolí a v případě, kdy budou svědky takového jednání, ohlásili věc pedagogickému pracovníkovi školy.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem?

1. každou nahlášenou krádeží se zabývat, vyšetřit ji
2. krádeži a jejím šetření provést záznam, ze kterého budou jasně vyplývat všechny důležité skutečnosti:
3. kdo – kdy – kde – jak – proč – čím... a budou vyslechnuti svědci
4. pečlivě se zabývat příčinami

Kdy hlásit rodičům?

Rodičům poškozeného vždy ihned, rodičům zloděje rovněž vždy.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné zcizení, poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Jak postupovat preventivně proti vandalismu

1. v souladu se školním řádem je každý odpovědný za škody, které svým jednáním způsobil
2. škola bude požadovat náhradu po žákovi nebo rodiči nezletilého žáka
3. v poučeních o bezpečnosti a ochraně zdraví je třeba se problematice vzniklých škod věnovat a žáky opakovaně upozorňovat na jednání, které k poškození majetku vede a jak se takovému jednání se vyhnout

Jak postupovat při vzniku škody?

Jakmile vznikne škoda na školním majetku, má viník oznamovací povinnost vyučujícímu, třídnímu učiteli, který o celé záležitosti vyhotoví záznam s podpisem svědka.

Kdy hlásit rodičům?

V případě, kdy způsobená škoda nepřesahuje cenu 5 000,-Kč (dle platného trestního zákoníku), je třeba věc oznámit rodičům, jestliže žák věc poškodil úmyslně a nejeví žádnou snahu o nápravu. V případě škod většího rozsahu nebo škod na majetku někoho třetího (spolužák, cizí osoby v průběhu školní exkurze atd.) oznamujte rodičům vždy.

Kdy hlásit policii?

V případě, kdy je škoda nikoliv nepatrná, nikdo nejeví snahu o nápravu a škola není vlastními silami schopná domoci se takové nápravy. Musí se jednat o úmyslné poškození nebo zničení věci. Hlásíte také tehdy, jestliže o to žádá poškozený nebo poškozená nebo jejich zákonní zástupci.

Kdy hlásit OSPOD?

V případech, kdy se jedná o opakované jednání a výchovná a další opatření, která zvolila škola, neměla žádný účinek.

Postup při řešení projevů extremismu, rasismu, xenofobie...

1. při podezření, že se u žáka objevuje extremismus... informovat TU a ŠPP a vedení školy
2. svolat společnou schůzku, prostudovat metodické materiály, zjistit závažnost chování a domluvit se na dalším postupu
3. rozhovor se žáky – TU a ŠPP
4. oběti poskytnout pomoc a předat kontakty na psychologa
5. u agresora zjistit hloubku extremistického přesvědčení, důvody jednání, vazby na extremistickou skupinu mimo školu, upozornit na důsledky jednání, oznámit další postup školy
6. zjistit rozšíření uvedených postojů ve třídě a škole – TU, ŠPP (rozhovory se žáky, monitoring, sledovat při hodinách a přestávkách projevy žáků, chování, způsoby komunikace)
7. rozhovor se zákonnými zástupci – TU, ŠPP a vedení školy (zda vědí o problému, oznámit další postup, nabídnout pomoc – PPP, SVP, psycholog)
8. v případě nespolupráce či nezájmu ze strany zákonných zástupců informovat OSPOD
9. při podezření na páchaní trestného činu oznámit PČR a OSPOD
10. schůzka škola – žák – zákonný zástupce po cca 2 týdnech (zhodnocení situace)
11. preventivní podpora třídy a pedagogů
 - diskuze na téma extrémismu, rasismu...
 - informovat o možnostech a povinnostech školy při zjištění projevů rasismu...
 - realizace preventivního programu školy (pozvat odborníky, podpora klimatu třídy, metodická podpora pedagogů)
12. monitoring, zhodnocení a uzavření po cca 3 měsících – TU a ŠPP

Postup při sebepoškozování

Jak poznat sebepoškozování?

- Nepřiměřené zahalení (dlouhé rukávy v létě, potítka na zápěstí, vyhýbání se aktivitám, které vyžadují odhalení -plavání, tělocvik, obvazy)
- Řezné rány, jizvy, popáleniny na kůži (nejčastěji zápěstí, předloktí, paže)
- Neuvěřitelné důvody na cíleně zaměřené otázky
- Zvláštní osobní věci (žiletky...)
- Nárůst známek deprese či úzkosti

Máme podezření

1. Učitelé provádějí pozorování a všímají si tělesných signálů a změn v chování (škrábance, jizvy, popáleniny, nepřiměřené oblečení, náplasti, vyhýbání se aktivitám, které vyžadují odhalení...)
2. Informování TU a ŠPP
3. ŠPP provede rozhovor se žákem
 - zjišťuje co se děje (nenaléhat a nevynucovat odpovědi)
Všiml/a jsem si, že... a přemýšlím, jestli teď nemáš nějaké těžké období?
Všiml/a jsem si, že... a vím, že to někdy může být signál toho, že si lidé ublíží. Můžu se tě zeptat, jestli sis ublížil/a?
Někdy se lidé sebepoškozují jako způsob, jak zvládnout silné a obtížné pocity. Zajímalo by mě, jestli právě proto sis ublížil/a?
 - známky sebepoškozování na těle
 - možnost řešení situace
 - nabídka pomoci
4. v případě potvrzení podezření TU nebo ŠPP informuje zákonného zástupce a společně stanoví další postup
5. zákonný zástupce kontaktuje psychiatra či krizové centrum
6. škola spolupracuje se zákonnými zástupci
7. všichni učitelé provádějí monitoring třídy, zda se někdo neinspiroval

Víme, že se žák/žákyně poškozuje (oznámení pedagogem, spolužákem či žákem, zachycení žáka při sebepoškozování)

1. zmapování situace rozhovorem s pedagogy, žáky – informátory
2. **v případě ohrožení života volat 155 a informovat ihned zákonné zástupce**
3. TU či pracovník ŠPP odvede žáka do klidové místnosti a provede s ním rozhovor
 - navázání, sblížení, vytvoření pocitu, že žáka vyslechneme, neodsoudíme a pochopíme
 - zjistit motivaci a postoj žáka k situaci

- jasné pojmenování a zformulování důvodu
 - vzájemné sdílení, projevy empatie a akceptace
 - ujasnění si očekávání žáka od setkání
 - hledání alternativ řešení
 - umožnit žákovi volbu varianty
 - dohoda na dalším postupu a kontaktování zákonných zástupců
4. TU či pracovník ŠPP informuje zákonné zástupce a domluví další postup
 - škola získá informace od odborníků a sdílení výsledků monitoringu
 - dojedná postup při recidivě
 - při nespolupráci zákonných zástupců škola oznámí skutečnost OSPOD
 5. zákonný zástupce kontaktuje psychiatra či krizové centrum
 6. škola spolupracuje se zákonnými zástupci
 7. všichni učitelé provádějí monitoring třídy, zda se někdo neinspiroval

Postup při sebevraždě/úmrťi žáka či pedagoga školy

Jak poznat riziko sebevraždy?

Změny v chování

- samotářství
- potíže s koncentrací
- zhoršený školní prospěch
- vyhýbání se kamarádům či obvyklým činnostem
- rizikové chování (užívání návykových látek...)
- změna chuti k jídlu
- potíže s autoritami
- rozdávání svých věcí
- zanedbávání svého vzhledu
- nižší sebevědomí
- sebepoškozování
- vyhledávání informací o smrti a způsobech sebevraždy

Verbální vyjadřování

- nemá to smysl. Už na to nezáleží.
- Kéž bych se nikdy nenarodil/a. kéž bych umřel/a.
- Nikomu na mě nezáleží. Nikomu bych tu nechyběla.
- Jsem pro ostatní přítěží. Nemá pro co žít.
- Už se o mě nebudete muset strachovat.
- Přeju si, abych byl/a mrtvý/á.
- loučí se s blízkými
- psaní dopisů, básní, téma smrti a odloučení

Změny v emočním prožívání

- úzkost, deprese
- dlouhodobý smutek, plačtivost či nepochopitelné výkyvy nálady
- náhlá apatie, pasivita
- podrážděnost, výbuchy vzteku

Učitel se dověděl o riziku sebevraždy

1. Učitel či pracovník ŠPP provede rozhovor se žákem/žákyní
Napadlo tě někdy, že by ses tady na to chtěl/a vykašlat?
Přemýšlel/a jsi někdy o tom, že by sis ublížil/a?
Když o tom takhle mluvíš, znamená to, že si chceš ublížit?

Už sis někdy nějak ublížil/a?

Přemýšlíš o sebevraždě?

Přemýšlela jsi někdy nad tím, jak bys to konkrétně udělal/a?

Přemýšlela jsi někdy nad tím, kdy bys to konkrétně udělal/a?

Jak často tě napadají tyto myšlenky? Jak dlouho trvají?

Máš přístup k věcem, kterými by sis mohl/a ublížit?

Udělal/a jsi někdy něco, cokoliv, co by mělo ukončit tvůj život?

2. Vedení školy informuje zákonné zástupce a domluví další postup
3. zákonný zástupce kontaktuje psychiatra či krizové centrum
4. škola spolupracuje se zákonnými zástupci

Úmrtí na místě

1. pedagogický pracovník volá IZS (využije krizovou intervenci IZS)
2. vedení školy informuje zákonné zástupce
3. vedení školy informuje zákonné zástupce žáků, kteří byli úmrtí přítomni
4. vedení školy a ŠPP kontaktuje krizové centrum
5. přítomní pedagogové zajistí bezpečí žáků (klid, prostor pro sdílení, základní potřeby)
6. vedení školy a ŠPP dojedná další postup (zřízení pietního místa, práci se třídou, komunikaci s rodinou, pohřeb...)

Oznámení

1. vedení školy a ŠPP kontaktuje odborníky (Linka bezpečí, Diakonie...)
2. vedení školy a ŠPP nabídnou všem zasaženým individuální rozhovor (žákům i pedagogům)
3. ředitelka školy vydá prohlášení směrem k veřejnosti, příp. deleguje osobu ke komunikaci s veřejností
4. zřízení pietního místa

Postup při zjištění poruch příjmu potravy

Signály

- jakýkoli úbytek hmotnosti nebo nerovnoměrné (ne)přibírání vzhledem k výšce postavy
- vyhýbání se jídlu, časté zvracení nebo nadměrné cvičení
- nepřiměřené vnímání a přesvědčení žáka/žákyně týkající se jeho hmotnosti nebo postavy

Co dělat při podezření na poruchu příjmu potravy?

1. v podezření, že žák trpí poruchou příjmu potravy (pozorování žáka či upozornění pedagogů spolužáky – signály tělesné, v chování)
2. informovat o podezření TU či pracovníka ŠPP
3. TU a pracovník ŠPP provedou rozhovor se zákonnými zástupci
 - popsat signály a zmapovat situaci
 - možnosti řešení
 - nabídnout pomoc a kontakty na psychologa či psychiatra
 - spolupracovat se zákonnými zástupci a odborníky
4. další mapování situace (učitelé ve škole, rodiče doma)
5. možnost individuální rozhovoru se žákem
6. další schůzka se zákonnými zástupci – vyhodnocení situace
7. monitoring třídy (fascinace tématem a nabalování dalších žáků)
8. program prevence pro třídu

Postup při zjištění sexuálního násilí

Podezření, že je na žákovi pácháno sexuální násilí (změny v chování, upozornění jinou osobou, žák se sám svěří)

1. informovat o podezření TU, vedení školy a ŠPP
2. ŠPP a TU provedou v soukromí rozhovor se žákem
 - co se děje, co se stalo (nenaléhat a nevynucovat odpovědi)
 - možnost řešení situace
 - nabídka pomoci
 - pokud žák odmítne vypovídat a nespolupracuje, oznámit mu, že budeme informovat PČR, OSPOD, příp. zákonné zástupce
 - oznámit další postup
3. pokud zjistíme, že důvodem signálů je něco jiného, TU a ŠPP kontaktuje zákonné zástupce a provede s nimi rozhovor (doptat se, co se děje, nabídka pomoci)

Postup při zjištění sexuálního násilí

1. informovat a učinit další kroky podle toho, kdo se sexuálního násilí dopustil

a) rodinný příslušník

- oznámit PČR (158, 112)
- informovat OSPOD podle bydliště žáka
- popř. volat záchrannou sužbu
- popsat situaci, oznámit podezření na sexuální násilí svěřené osoby, domluvit další postup

b) zaměstnanec školy

- informovat vedení školy
- informovat zákonné zástupce
- oznámit PČR (158, 112)
- informovat OSPOD podle místa bydliště
- popř. volat záchrannou službu
- nabídnout pomoc
- oznámit další postup školy

c) jde o náhodné sexuální napadení

- ihned informovat zákonné zástupce
- oznámit PČR (158, 112)
- informovat OSPOD podle místa bydliště

- popř. volat záchranou službu
 - nabídnout pomoc
 - oznámit další postup školy
2. průběžná spolupráce s OSPOD
 3. setkání škola – žák a zákonní zástupci (zhodnocení situace)
 4. dlouhodobá preventivní podpora tříd (co je sexuální násilí, kam se mohou obrátit v případě ohrožení...)
 5. monitoring, zhodnocení a uzavření (cca 3 měsíce) – TU a ŠPP

Postup při řešení šikany

Postup při odhalování a řešení případů šikany, tzn. jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumějí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osoby, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků.

Pět stupňů šikany

První stupeň

Jedná se o etapu vzniku počátků šikany. Stačí, aby se ve třídě objevily méně oblíbení žáci, „obětní beránci“, „černé ovce“, outsideři. Stačí, aby učitel častěji vytýkal žáku některé jeho slabiny, neschopnost, snižoval jeho autoritu, dotýkal se slovně nevhodně jeho osoby. Takoví žáci se okamžitě dostanou na chvost skupiny a začnou zakoušet první, sice mírné, převážně psychické formy násilí. Jsou to různé legrácky, intriky, pomluvy. Ostatní se s ním nebaví, odstrkují jej, povyšují se nad ním, baví se na jeho účet. Učitel by měl mít pro tyto projevy vytříbený cit a měl by umět rozlišit skutečný vtip od zlého úmyslu. Rodiče se většinou o těchto projevech nedozví, mohou však vypozorovat, že se mění chování dítěte.

Druhý stupeň

Je charakteristický tím, že psychický nátlak přerůstá ve fyzickou agresi, přitvrzuje se manipulace s obětí. Agresor v této etapě vstřebává zážitek, jak chutná moc, jaké uspokojení mu přináší to, když bije, týrá, ponižuje. Nereaguje-li v tomto stádiu pozitivní jádro skupiny, třídy, neexistují-li kamarádské vztahy, záporný vztah k násilí, pozitivní morální vlastnosti, pak dochází k prolomení posledních morálních zábran a šikana se rozjíždí ve větším rozsahu.

Třetí stupeň

Je prakticky rozhodující. Existuje stále možnost vzniku silné pozitivní skupiny, která by oslabila vliv tvořícího se „úderného jádra“. Pokud tato silná pozitivní skupina nezasáhne, pak tažení tyranů přechází do dalších fází. K agresorům se přidají další jednotlivci. Cílem tohoto „úderného jádra“ budou stále ti nejslabší, ti nejnižší postavení.

Čtvrtý stupeň

Působení agresorů je tak silné, že jejich normy přejímá celá skupina. Klást odpor v této fázi se již nedá. I mírní a ukáznění žáci se začínají chovat krutě, aktivně se zúčastňují týrání spolužáka. I oni prožívají pocit uspokojení z ponižení, bolesti a útrap toho druhého, slabšího. Dělají to proto, aby oni sami se nestali tím týraným.

Pátý stupeň

Oběti jsou vnímány jako „podlidi“, „poddaní“, „nevolníci“, „otroci“. Vůdce tyranů zaujímá vedoucí místo, rozhoduje o všem, co se ve skupině děje. Oběť v tomto stadiu utíká do nemoci, má mnoho absencí, často i neomluvených, vyhýbá se škole.

Typy iniciátorů šikanování

1. typ

Hrubý, primitivní, impulsivní, se silným energetickým přetlakem, kázeňskými problémy, narušeným vztahem k autoritě, někdy zapojený do gangů páchajících trestnou činností. Vnější forma šikanování: šikanuje masivně, tvrdě a nelítostně, vyžaduje absolutní poslušnost, používá šikanování cíleně k zastrašování ostatních. Specifika rodinné výchovy: častý výskyt agrese a brutality rodičů. Jako by agresori násilí vraceli nebo napodobovali.

2. typ

Velmi slušný, kultivovaný, narcisticky šlechtěný, sevřený, zvýšeně úzkostný, někdy i se sadistickými tendencemi v sexuálním smyslu. Vnější forma šikanování: násilí a mučení je cílené a rafinované, děje se spíše ve skrytu, bez přítomnosti svědků. Specifika rodinné výchovy: časté uplatňování důsledného a náročného přístupu, někdy až vojenského drilu bez lásky.

3. typ

„Srandista“, optimistický, dobrodružný, se značnou sebedůvěrou, výmluvný, nezdědka oblíbený a vlivný. Vnější forma šikanování: šikanuje pro pobavení sebe i ostatních, patrná snaha vypíchnout "humorné" a "zábavné" stránky.

Postup pedagogů při odhalení či podezření na šikanu

1. V případě podezření na výskyt šikany, nebo získání takové informace, je každý z pedagogů povinen nahlásit jej členům školního poradenského pracoviště. Tento tým provede šetření.
2. Učitel, který vyzoroval šikanu nebo byl na ni některým žákem upozorněn, konfrontuje své pozorování s dalšími kolegy, především s třídními učiteli. Podezření na šikanu oznámí učitel ředitelce školy a pracovníkům školního poradenského pracoviště.
3. Třídní učitel se ve spolupráci s ostatními učiteli pokusí nalézt vhodné svědky. Ve spolupráci s pracovníky školního poradenského pracoviště provede individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky – spolužáky, udělá stručný zápis a nechá ho svědky podepsat.
4. Třídní učitel vyslechne ve spolupráci s pracovníky školního poradenského pracoviště oběť, zaručí jí diskrétnost a důvěrnost poskytnutých informací. Vyhotoví zápis.
5. Třídní učitel ve spolupráci s pracovníky školního poradenského pracoviště provede rozhovor s agresorem (agresory), udělá stručný zápis.

6. Třídní učitel pozve zvláště rodiče oběti a zvláště rodiče agresora. V případě souhlasu obou stran se třídní učitel spojí s rodiči zainteresovaných žáků v konfliktu a konzultuje s nimi znaky možné šikany a společně naleznou řešení, o kterém provede zápis. Rodičům oběti nebo oběti samotné nabídne psychologickou pomoc poskytovanou odborným pracovištěm, na které předá kontakt.
7. Ředitel školy je o průběhu šetření průběžně informován třídním učitelem a rozhodne o případném řešení.
8. Po všech výše uvedených krocích rozebere třídní učitel, případně ve spolupráci s pracovníky školního poradenského pracoviště situaci ve třídě, oznámí potrestání viníků.
9. Ostatní učitelé vyučující v této třídě sledují další vývoj situace ve třídě.

V případě výbuchu brutálního skupinového násilí vůči oběti (tzv. „školní lynčování“) je nutný následující postup

1. Překonat šok pedagoga a bezprostředně zachránit oběť (1. pomoc, RZS).
2. Domluva pedagogů na spolupráci a postupu vyšetřování.
3. Zabránit domluvě agresorů na křivé výpovědi.
4. Pokračující pomoc a podpora oběti.
5. Informovat ŘŠ, nahlásit případ policii.
6. Vlastní vyšetřování.

Účastní-li se šikanování většina problémové skupiny nebo jsou-li normy agresorů skupinou akceptovány, doporučuje se, aby šetření vedl odborník-specialista na problematiku šikanování (z PPP, střediska výchovné péče, diagnostického ústavu, krizového centra).

Postup při řešení kyberšikany

Nepřímí ukazatelé kyberšikany/oběti:

- dítě náhle přestane používat počítač
- často mění chování a nálady
- před cestou do školy trpí bolestmi břicha nebo hlavy
- je nervózní nebo nejistý při čtení e-mailů nebo SMS zpráv v mobilu
- nechce/bojí se chodit do školy nebo vůbec mezi lidi
- je rozčilený, expresivní nebo frustrovaný při odchodu od počítače
- vyhýbá se rozhovoru o tom, co dělá na počítači
- stane se nepřírozně uzavřený vůči kamarádům nebo rodině
- chodí „za školu“
- zhorší se jeho prospěch ve škole

Nepřímí ukazatelé kyberšikany/agresora

- rychle vypíná monitor nebo zavírá programy v počítači, když se přiblížíte
- tráví u počítače dlouhé hodiny v noci

- je rozčílené, pokud nemůže nečekaně použít počítač
- přehnaně se u počítače směje
- vyhýbá se hovorům o tom, co na počítači vlastně dělá
- používá několik online účtů nebo adres, které ani nejsou jeho
- pokud se nesvěří samo, měl by se rodič ptát
- ve škole mohou být podezřelé smějící se hloučky žáků kolem počítače

Přímí ukazatelé (chování okolí vůči žákovi/dítěti)

- úmyslné ponižování
- hrubé žertování a zesměšňování
- nadávky
- neustálé kritizování a zpochybňování
- poškozování a krádeže osobních věcí
- poškozování oděvu
- výsměch
- pohrdání

Jak škola postupuje při odhalení kyberšikany?

Postup je v základech stejný jako při zjištění klasické šikany, takže pro stručnost odkazujeme na Metodický pokyn MŠMT z roku 2016 k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení. Níže jsou uvedena doporučení, které se vztahují ke kyberšikaně v její odlišnosti od klasické šikany.

Obrana při útocích:

- Ukončit komunikaci
- Blokuje útočníka
- Uchovejte důkazy

Postup při řešení záškoláctví

Dobu a způsob uvolnění žáka ze školního vyučování stanovuje školní řád, kapitola 10 Pravidla omlouvání nepřítomnosti.

Školní docházku žáků své třídy eviduje třídní učitel. Na prevenci záškoláctví se podílí třídní učitel, výchovný poradce a školní metodik prevence ve spolupráci s ostatními učiteli a zákonnými zástupci žáka.

Součástí prevence je:

- pravidelné zpracování dokumentace o absenci žáků
- součinnost se zákonnými zástupci
- analýza příčin záškoláctví včetně přijetí příslušných opatření
- výchovné pohovory se žáky

Nepřítomnost žáka ve škole je třeba omlouvat vždy písemně, prostřednictvím omluvného listu. Při absenci žáka je nutno neprodleně informovat třídního učitele osobně, písemně, emailem, nebo telefonicky a sdělit mu příčinu absence žáka. Zletilý žák nebo zákonný zástupce nezletilého žáka je povinen doložit důvody nepřítomnosti žáka ve vyučování nejpozději do 3 kalendářních dnů od počátku jeho nepřítomnosti. Lékařské vyšetření není důvodem k celodenní absenci žáka. V případě, že žák není nemocen, dostaví se po vyšetření do školy a zapojí se do výuky. Po opětovném nástupu do školy žák neprodleně předloží omluvenku třídnímu učiteli. V případě absence na praktickém vyučování je žák, nebo zákonný zástupce žáka povinen se omluvit ten den telefonicky nikoli SMS. Dále platí pravidla jako při absenci ve školním vyučování. Pokud žák odchází ze školy v průběhu vyučování, oznámí tuto skutečnost třídnímu učiteli, případně vyučujícímu další hodiny. Třídní učitel může požadovat omlouvání každé nepřítomnosti žáka lékařem. Předem známou nepřítomnost žáka je třeba omluvit před jejím započítáním. V případě, že se žák neúčastní vyučování bez řádné omluvy, jsou hodiny neúčasti považovány za neomluvené. V případě neomluvené absence v rozsahu 30 až 70 hodin je žákovi uděleno v rámci klasifikace chování hodnocení „uspokojivé“, nad tuto hranici „méně uspokojivé“, případně doplněné kázeňským opatřením.

Na základě žádosti může v odůvodněných případech uvolnit žáka z vyučování:

- **jedna vyučovací hodina** – vyučující příslušného předmětu,
- **jeden až tři dny** – třídní učitel,
- **více jak tři dny** – ředitel školy na základě písemné žádosti žáka nebo zákonného zástupce nezletilého žáka.

Kategorie záškoláctví

1. **Pravé záškoláctví** – žák se jednoduše ve škole neukazuje, ale jeho rodiče si myslí, že do školy chodí.

2. Záškoláctví s vědomím rodičů – žák do školy nechodí, ale rodiče jsou o tom informováni a také vědí, že k tomu nemá žádný oprávněný důvod. Žák například strávil jeden den tím, že s něčím pomáhal rodičům v práci nebo se doma staral o někoho nemocného.
3. Záškoláctví s klamáním rodičů – existují žáci, kteří dokážou přesvědčit své rodiče, že je jim tak špatně, že nemohou jít do školy, i když se ve skutečnosti docela cítí docela dobře. Rodič pak napíše žákovi omluvenku z důvodu zdravotních potíží. Tuto kategorii bývá často obtížné rozlišit od záškoláctví s vědomím rodičů. Pro některé rodiče je stručné prohlášení o tom, že dítěti není moc dobře, dostatečné k tomu, aby omluvenku napsali, často jsou dokonce s dítětem a ve skutečnosti ani podvedeni nejsou.
4. Útěky ze školy – k tomuto druhu záškoláctví (někdy se mu říká „interní záškoláctví“) patří případy, kdy žáci do školy chodí, nechají si zapsat přítomnost, během dne pak ale na hodinu nebo dvě odejdou; přitom někdy zůstávají v prostorách školy, jindy odejdou na krátkou dobu pryč.
5. Odmítání školy – tato kategorie se týká žáků, kterým představa školní docházky činí psychické potíže. Patří sem poruchy pramenící z problémů ve škole, například z pocitu, že učení je moc těžké, strach, že žák bude šikanován, školní fobie nebo deprese. V takovém případě se žák zkrátka tak bojí představy, že by měl jít do školy, že rodiče mohou sotva udělat něco pro to, aby ho přesvědčili o opaku, a na místě bude určitý typ odborné intervence.

Příčiny záškoláctví a jak jim předcházet?

1. Negativní vztah ke škole
2. Vliv rodinného prostředí
3. Nevhodný způsob trávení volného času
4. Psychické a osobní problémy žáka, omezené sociální kompetence
5. Vzdělávání na nižším stupni žebříčku priorit
6. Zdravotní omezení, výrazná odlišnost žáka
7. Prevencí je především vytváření pozitivního školního klimatu, péče o vztahy, podpora každého žáka jak v oblasti vzdělávání, tak v začlenění do kolektivu. Dále pak důsledné sledování docházky a včasná intervence.

Řešení záškoláctví

Kontakt s dítětem

1. nutné komunikovat přátelsky, bez hodnocení a odsuzování
2. hovořit zásadně o konkrétním chování, bez nálepkování dítěte
3. nezjišťovat věcnou stránku problému, ale jak ho dítě prožívalo
4. zajímat se, jak svoje chování vidí s odstupem, co si o něm myslí teď
5. společně hledat cesty k nápravě

Kontakt s rodiči:

1. vyjádřit porozumění jejich emocím
2. vést je v komunikaci k oddělování osobnosti dítěte od jeho konkrétního chování
3. vést k porozumění motivaci chování dítěte
4. soustředit se na to, co rodiče mohou nebo dokonce musí udělat ke zlepšení situace
5. na konci rozhovoru vždy shrnout, co bylo dohodnuto

Učitelé

Způsob komunikace o dítěti shodný jako při komunikaci s rodiči vysvětlovat motivaci chování dítěte v souvislosti s rodinným prostředím a výchovným přístupem rodičů, aby učitel mohl chování dítěte hlouběji chápat vést k dlouhodobé podpoře dítěte, které má snahu zlepšit svoje chování, nebrat to jako samozřejmost, ale oceňovat, povzbuzovat

Doporučené postupy

1. Čím dříve je záškoláctví odhaleno, tím lépe pro dítě. Při hledání příčin si udělat dostatek času pro analýzu případu, spojit se s rodiči, případně psychologem.
2. Je-li záškoláctví důsledkem neúnosné školní situace, navodit změnu. Naplánovat dlouhodobá opatření, aby se situace neopakovala.
3. Rozmáhá-li se záškoláctví ve velkém a máme-li podezření a na hrozbu závislosti, spolupracovat s pedagogicko-psychologickou poradnou.
4. Učit se v třídním kolektivu vyčíst, jaké postavení má problémový žák. Bojí-li se učitelům nebo rodičům svěřit, předat ho do péče psychologa.
5. Učitel se musí zamyslet nad vlastními pocity ve vztahu k problémovému žákovi. Měl by smazat všechny předchozí špatné zkušenosti s ním.
6. Neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti žáků informuje třídní učitel výchovného poradce, který tyto údaje vyhodnocuje. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti prověřuje její věrohodnost.
7. Neomluvenou nepřítomnost do součtu 30 vyučovacích hodin řeší se zákonným zástupcem žáka třídní učitel formou pohovoru, popř. elektronickou formou. Projedná důvod nepřítomnosti žáka, způsob omlouvání jeho nepřítomnosti, upozorní na povinnost stanovenou zákonem a seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené absence. O pohovoru provede zápis, do něhož uvede způsob nápravy dohodnutý se zákonným zástupcem.
8. Pokud má žák víc než 30 neomluvených hodin, svolává ředitel školy pedagogickou radu se členy školní výchovné komise. O průběhu a závěrech jednání se provede zápis, který zúčastnění podepíší. Pokud jsou pozváni rodiče žáka a tito odmítnou, neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápise zaznamenávají.

V zájmu zjišťování příčiny záškoláctví žáka a jejího odstranění může ředitel školy požádat o spolupráci odborníky z oblasti pedagogicko-psychologického poradenství, popř. orgány sociálně-právní ochrany dětí.

Prevence záškoláctví

Dle metodického pokynu k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví se na prevenci záškoláctví podílí třídní učitel, výchovný poradce a školní metodik prevence spolu s ostatními učiteli a zákonnými zástupci žáka. Součástí prevence je pravidelné zpracovávání dokumentace o absenci žáků, spolupráce se zákonnými zástupci žáka, včasná odhalení příčin záškoláctví žáků a přijetí příslušných opatření, provádění výchovných rozhovorů se žáky apod.

Seznam organizací zabývajících se problematikou primární prevence a organizací poskytujících odbornou pomoc v našem regionu a okolí

1. Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje, pracoviště Kolín, Jaselská 826
2. Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje, pracoviště Nymburk, Masarykova 895, 288 02 Nymburk,
3. Středisko výchovné péče pro děti a mládež Kolín, Polepská 252, 280 02 Kolín IV, <http://www.svp-kolin.cz>, info@svp-kolin.cz
4. Prostor plus o.p.s., Centrum psychosociálních služeb Kolárka, Na Pustině 1068, 280 00 Kolín II, info@os-prostor.cz
5. Krajská hygienická stanice, územní pracoviště Kolín, Karlovo náměstí 44, Kolín I, 280 02
6. Oddělení hygieny dětí a mladistvých,
7. Centrum krizové intervence v Kutné Hoře, občanské sdružení Povídej, Česká 235, Kutná Hora
8. Leccos, z. s. – Klub Zvonice, nám. Arnošta z Pardubic 31, 282 01 Český Brod
9. Terapeutické centrum z. ú. Modré dveře – komplexní terapeutické služby, krizová intervence,
10. nám. Smiřických 39, 281 63 Kostelec n. Černými lesy
11. email: modredvere@modredvere.cz, web www.modredvere.cz
12. Drop In – nízkoprahové zařízení, Karolíny Světlé 18, Praha 1
13. e-mail: středisko@dropin.cz, web www.dropin.cz
14. Drop-in-Centrum následné péče-ambulantní doléčovací program pro uživatele návykových látek, patologické hráče a jejich rodinné příslušníky
15. Linka bezpečí, tel. 800 155 555
16. Národní linka prevence AIDS, tel. 800 144 444
17. ACET ČR, z. s.
18. Diakonie Českobratrské církve evangelické, tel. 242487812, info@diakonie.cz

Závěr

Školní strategie prevence rizikového chování je součástí školních vzdělávacích programů oborů Ekonomika a podnikání a Informační technologie, který vychází z rámcových vzdělávacích programů těchto oborů. Účastní se ho všichni pedagogičtí pracovníci školy, žáci, rodiče a externí odborníci.

V rámci školní strategie prevence rizikového chování je nutné kombinovat poskytování informací z oblasti prevence rizikového chování a výcvik v sociálních dovednostech, preferovat přístupy zaměřené do oblasti zdravého životního stylu a aktivního sociálního učení.

Naše preventivní aktivity na sebe navazují, jsou kontinuální a komplexní, preferujeme interaktivní programy v menších skupinách jednotlivých tříd. Program bere zřetel na věk a osobnost žáků a na vytváření dobrého klimatu v celé škole.

Preventivní program a jím nastavené aktivity budou mít smysl jedině tehdy, když všichni zúčastnění budou vidět smysluplnost svého konání. A o to naše škola intenzivně usiluje.

Plán práce školního metodika prevence směřuje k ochraně mládeže před rizikovým chováním

Zpracovala: Mgr. Tereza Nakládlová, školní metodička prevence

Schválila: Ing. Darina Doškářová, ředitelka školy

Dne 29.8.2022

Školní program proti šikanování

5 Školní program proti šikanování

1. Cíl programu:

- vytvořit ve škole bezpečné, respektující a spolupracující prostředí
- pocit bezpečí každého jedince a jeho začlenění do třídního kolektivu

2. Tvorba a realizace programu:

- všichni pedagogičtí pracovníci školy
- Pracovníci školy nesmí akceptovat šikanování v jakékoli formě. Vedou důsledně a systematicky žáky k osvojování norem mezilidských vztahů, založených na demokratických principech, respektujících identitu a individualitu žáka.

3. Koordinace tvorby programu:

- výchovný a kariérní poradce

4. Vyhodnocení naplňování programu:

- metodik prevence na závěrečné pedagogické radě školního roku

5. Podpora programu:

- vzdělávání pedagogických pracovníků v akreditovaných kurzech k problematice šikanování-rozpoznat varovné signály šikany a potencionální oběť a agresora (příloha č. 5 a č. 6)
- doplňování odborné literatury
- kontrola dohledů nad žáky

6. Dokumenty, literatura:

- Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (č.j. MSMT-21149/2016)
- Přílohu 6 (o šikanování) Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28) z roku 2020.
- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií České republiky při prevenci a vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané č.j. 25 884/2003-34
- KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-513-X
- KOLÁŘ, M. *Nová cesta k léčbě šikany*. Praha: Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-871-5
- LOVASOVÁ, L. *Šikana*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005, ISBN 80-86991-65-2
- MARTÍNEK, Z. *Agrese a agresivita u dětí a mládeže*. Praha: Národní institut pro další vzdělávání, 2007, ISBN 80-86956-29-6
- MARTÍNEK, Z. *Agresivita a kriminalita školní mládeže*. Praha: Grada, 2009, ISBN 978-80-247-2310-5

7. Pomoc:

- Pedagogicko-psychologická poradna Středočeského kraje v Kolíně

- Středisko výchovné péče Kolín
- OSPOD – v Českém Brodě
- Policie ČR – v Českém Brodě
- Poradna na stránkách www.minimalizacesikany.cz, www.chat.linkabezpeci.cz, www.linkabezpeci.cz (nonstop bezplatná linka 116 111)

8. Informování žáků o problematice šikany:

- vyučování
- třídnické hodiny
- nástěnka v 1. patře školy u sekretariátu školy

9. Informování žáků a rodičů o programu:

- Žáci-na začátku školního roku, zápis v třídní knize
- Rodiče-na první schůzce rodičů

10. Co dělat, pokud se dozvím o šikaně:

- obrátit se na učitele, třídního učitele, vychovatele, výchovného poradce, metodika prevence, na vedení školy

11. Co dělat, pokud nejsou projevy šikany uspokojivě řešeny:

Obrátit se na:

- ředitele školy
- školskou radu
- zřizovatele (Krajský úřad Středočeského kraje, Zborovská 11, 150 21 Praha 5, podatelna@kr-s.cz)
- Českou školní inspekci (Fráni Šrámka 37, 150 21 Praha 5, posta@csicr.cz)

12. Charakteristika šikany:

Šikanování (ubližování, trápení) je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrozit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a většinou opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky ve formě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání.

Šikana je každé chování, které splňuje tyto znaky:

- vždy jde o převahu síly (fyzické, psychické, množství, mentální)
- oběť vnímá útok jako nepříjemný
- dlouhodobost ale i krátkodobost útoku

13. Projevy šikany:

- verbální: přímá, nepřímá – psychická (součástí je i kyberšikana)
- fyzická: přímá, nepřímá
- smíšená: kombinace verbální a fyzické šikany

- kyberšikana: projevy šikany prostřednictvím elektronické komunikace (zahrnuje útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. prostřednictvím ICT technologií)

14. Obecné zásady při řešení šikany:

- rozhovor s obětí (vnější obraz šikanování) + nalezení vhodných svědků
- rozhovor s informátory a svědky individuálně (vnější obraz šikanování)
- konfrontace informátorů a svědků-v případě neshod ve výpovědích
- rozhovor s agresory
- konfrontace agresorů
- v prvních třech fázích musíme získat co nejpřesnější informace o situaci ve skupině

Vnější obraz šikanování:

- V rozhovorech s obětí a informátory a svědky zjistíme odpovědi na následující otázky:
- Kdo je obětí?
- Kolik je obětí?
- Kdo je agresorem?
- Kdo je iniciátorem, je-li více agresorů?
- Kdo je aktivní účastník šikanování?
- Co, kdy, kde a jak dělali agresori konkrétním obětím šikanování?
- K jak závažným agresivním a manipulativním projevům došlo během šikanování?
- Jak dlouho šikanování trvá? Jedná se o počáteční či pokročilé stádium šikany? (příloha č. 1 a č. 4)

Vyšetřování:

- Po celou dobu se snažíme zabránit domluvě pachatelů. Vyšetřování má probíhat rychle – v ten samý den, kdy k ní došlo.
- Rozhovor s obětí – Co se stalo? Kdo začal a jak? Stalo se něco takového již dřív? Kdo u situací byl (spolužáci i učitelé)?
- Nalezení vhodných svědků a rozhovor s nimi. Informátor může být označen obětí anebo musíme věřit své intuici a hledáme někoho morálně zásadového. S informátory mluvíme postupně, individuálně. Žáky, kteří jsou označeni za agresory či žáky, kteří s nimi sympatizují, necháváme ve vyšetřování jako poslední. Nápadné nesrovnalosti řešíme konfrontací. Nikdy nekonfrontujeme agresory s oběťmi!
- Rozhovor s agresory a konfrontace mezi nimi. Již z předchozích rozhovorů s obětí a informátory bychom měli mít přesnou představu, co se stalo. Agresori budou velmi pravděpodobně vše popírat a lhát.
- Informace, které řeknou oběť i informátoři musí zůstat utajené. Tajíme i jména informátorů (mohou nám být nápomocni později jako ochrana oběti).

Léčba:

- Po vyšetření je nutné kontaktovat rodiče, uskutečnit setkání rodičů, vedení školy a ostatních, kteří se vyšetřování zúčastnili. Rodičům oběti i agresorů předáváme kontakty institucí, na které je možné se obrátit o pomoc (SVP, PPP, jiní).
- Možnosti potrestání agresorů: důtka třídního učitele, ředitele školy, snížená známka z chování, podmíněné vyloučení či vyloučení ze studia (příloha školního řádu-klasifikační řád). Možnost vyřadit agresora a přeřadit do jiné třídy umožňují-li to provozní a organizační důvody.
- Náprava situace ve skupině-práce se třídou s pomocí SVP nebo PPP.

15. Řešení situace vlastními silami (počáteční stádia šikanování):

- rámcový třídní program pro řešení zárodečného stádia šikanování – třídní učitel se žáky na začátku školního roku stanoví pravidla chování ve třídě a připraví postup při řešení situace ve třídě, ve které někomu není dobře (seznam lidí, na které je možné se obrátit – spolužáci, učitelé, rodiče, známí, ředitel školy, internetové poradenství).
- počáteční stádia šikanování – při projevech počátečního stádia šikanování začleňuje *třídní učitel* do třídnických hodin témata – bezpečí ve třídě a mimo třídu, dodržování pravidel společenského chování, násilí a různorodost jeho projevů, obrana proti násilí, rozdíl mezi žalováním a prosbou o pomoc (pro sebe nebo spolužáka), chování k lidem, které nemám rád nebo si s nimi nerozumím. Zároveň dá učitel jasně najevo nesouhlas s jakýmkoli projevem ubližování.
- pokud třídní učitel nedocílí změny, kontaktuje metodika prevence a učitele občanské výchovy-společně vytváří další postup práce se třídou (zařazení tematiky do hodin, použití depistážního dotazníku šikanování, rozhovory s obětí)
- při vlastním vyšetřování dodržovat zásady-bod 14

16. Řešení situace pomocí z venku (pokročilá a nestandardní šikana, skupinové násilí vůči oběti):

- překonání šoku pedagogických pracovníka a bezprostřední záchrana oběti
- zabránění domluvě agresorů na křivé výpovědi
- pokračující pomoc a podpora oběti
- kontaktování Policie ČR, OSPOD
- vyšetřování (bod 14)
- kontaktování PPP nebo SVP-domluva na postupu práce se třídou

Zpracovala: Ing. Bc. Jana Stanková
výchovná a kariérní poradkyně

Schválila: Ing. Darina Doškářová
ředitelka školy

V Českém Brodě dne 22. srpna 2022

Seznam příloh

Příloha 1: Stádia šikany

Příloha 2: Přímé a nepřímé ukazatele šikany

Příloha 3: Klasifikace typů šikany

Příloha 4: Rysy chování, spolupráce, vztahů a celkové atmosféry ve skupině

Příloha 5: Seznam materiálů k tematice prevence rizikových forem chování

Příloha 6: Metodické dokumenty (doporučení a pokyny)

Příloha 1: Stádia šikany

První stádium: ostrakismus¹

Jedná se o fázi, ve které agresori neubližují oběti fyzicky, nýbrž ji pouze vyčlení ze svého kolektivu, nikdo se s ní nebaví, nikdo ji neodpoví na pozdrav, a když, tak pouze hanlivou poznámkou. Oběť je postupně vytěšňovaná z kolektivu. Oběť se zpočátku snaží bránit. Objevují se u ní agresivní reakce vůči spolužákům. Vrací spolužákům nadávky, brání se vztekem a ranami. Agresori ale vidí, že jejich pomluvy fungují a tlak zvyšují. Oběť se začne stahovat do sebe a snaží se být z dosahu agresorů. Ve většině případů se objevují tři charakteristické znaky – velice rychle se horšíci prospěch, náhlé zhoršení schopnosti soustředit se, tendence navštěvovat spolužáky z nižších ročníků. V nižších ročnících ale může sama oběť začít ubližovat slabším spolužákům. Kolektiv třídy se rozdělí v naprosté většině případů na tři části. Na jedné straně stojí agresor a jedinci, kteří s ním sympatizují. Na druhé straně je oběť nebo oběti. Mezi nimi je tzv. neutrální jádro, které dokáže učiteli podat neobjektivnější informace. Jestliže oběť najde někoho, kdo s ní bude mluvit, obvykle šikana končí.

Druhé stádium: fyzická agrese a psychická manipulace

Oběť se většinou stává již dříve ostrakizovaný jedinec. Nejčastěji tato fáze nastává, když se třída dostává do náročné situace, do velkého stresu, např. před pololetím, před koncem školního roku, na horách, na výletech, kdy jsou děti poprvé mimo domov bez rodičů.

Agresori si potřebují tento stres nějakým způsobem vykompenzovat. Agresor na oběti často trestá to, co je mu samotnému nepříjemné. To není ale jediný důvod, proč agresor šikanuje. Může to být způsobeno i konkurenčním bojem, někdy agresor své oběti ubližuje jenom proto, že se nudí a utrpení oběti pro něj znamená vytržení ze všední nudy. Agresor si na oběti může kompenzovat svoje snížené sebevědomí, pocit neúspěšnosti či nepřijetí ve skupině.

Začíná zde bití oběti, kopání, silné slovní urážky, oběť začíná být nucena k drobným úsluhám agresorů, např. nošení tašek a svačin. Agresor se do určité míry stává závislým na ubližování oběti, často oběti verbálně i neverbálně vyhrožuje.

Oběť začíná mít nepředstavitelný strach. Přirozenou reakcí je v tomto případě útěk od strachu. Jedná se o útěk v různých podobách od klasického záškoláctví přes somatizaci až po různé formy sebepoškozování.

¹ Podle Wikipedie, otevřené encyklopedie, je ostrakismus takzvané střepinové hlasování o vypovězení občana ze starověkých Athén. V současné době je tento pojem používán pro vyloučení jedince z kolektivu.

Neutrální jádro se většinou rozpadá, část jedinců se dává na stranu agresorů, mnohdy se objeví část, která sympatizuje s obětí a je-li dostatečně silná a veřejně se postaví za oběť, může se šikana zastavit.

Třetí stádium: vytvoření jádra

Agresoři si začínají uvědomovat jasnou převahu nad obětí, začínají rovněž silně ovlivňovat celý kolektiv stylem, buď budete s námi, nebo jdete proti nám a stanete se sami obětí. Agresoři se stávají závislími, jakmile jsou ve stresu, je tu vždy někdo, na kom si svůj stres vybíjí. Většinou si vybírají tzv. hlídače, kteří sledují pohyb učitelů na chodbách, a agresory varují.

Ostatní spolužáci ubližování přihlížejí, ale nezasáhnou. Často jsou rádi, že nejsou na místě oběti. Pokud někdo sympatizuje s obětí, nedává to najevo ze strachu.

Oběť se dostává do bezvýchodné situace. Nikdo jí nevěří.

Čtvrté stádium: vytvoření norem

Charakteristickým znakem je, že se ve třídě začne objevovat slovník nadřazenosti a podřazenosti.

Oběť je stále více tlačena do podřízené úlohy, třída se začíná rozdělovat na „vládnoucí třídu“ a „poddané“. Psychika oběti je tak zasažena, že i ona se stává na šikanování závislá, přijme svou úlohu jako normální, přestane se bránit a začne k oběti vzhlížet. Paradoxně oběť začne v hodinách vyrušovat a šaškovat, aby se agresorovi zalíbila. „Raději udělám toto, než aby si na mě vymysleli něco horšího.“ Pro učitele bývá toto chování naprosto nepochopitelné, oběť začne mít výchovné problémy a velmi špatný prospěch.

Jedinci, kteří byli na začátku neutrální, se podílejí pasivně i aktivně na šikaně.

Páté stádium: totalita neboli dokonalá šikana

V podstatě neřešitelné stádium, kdy normy jsou už nastavené, v kolektivu vládou agresoři, všichni včetně oběti je brání. Celá třída poslouchá agresory, kteří často ani nemluví, jen neverbálně komunikují se třídou. Učitel nezmůže absolutně nic.

Agresoři jsou zcela opojeni mocí, nemají hranice toho, co ještě můžou a co již ne. Formy ubližování jsou brutální a hrubé, že hrozí ublížení na zdraví až smrt.

Všechna stadia šikany jsou řešitelná, kromě posledního, pro které je jediným možným řešením rozpuštění kolektivu.

„Oběti jsou většinou ve stádiu, kdy dochází k tzv. Stockholmskému syndromu, nedokáží si svůj život bez agresorů představit, vzhlížejí k nim, naprosto bezmyšlenkovitě plní ponižující příkazy, popř. si nechají naprosto dobrovolně ubližovat bez známek jakéhokoliv odporu.“

Zdroj:

MARTÍNEK, Z. *Agrese a agresivita u dětí a mládeže*. Praha: Národní institut pro další vzdělávání, 2007, ISBN 80-86956-29-6

Příloha 2: Přímé a nepřímé ukazatele šikany

Nepřímé ukazatele	Přímé ukazatele
<ul style="list-style-type: none"> – strach jít ráno do školy – záškoláctví – opakované bolesti hlavy nebo břicha – zhoršení prospěchu ve škole – ztráta zájmu o učení – porucha soustředění, apatie – časté pobývání v blízkosti učitelů – ustrašené vystupování – pozdní návraty ze školy, mění svoji pravidelnou cestu do školy a ze školy – zašpiněný nebo poškozený oděv – dítě se vrací ze školy vyhladovělé – modřiny, odřeniny a řezné rány bez věrohodného vysvětlení – opakovaná ztráta peněz a osobních věcí – dítě žádá o peníze pod různými záminkami – špatné usínání, noční můry – smutná nálada – nezvyklá agresivita 	<ul style="list-style-type: none"> – úmyslné ponižování – hrubé žertování a zesměšňování – nadávky – neustálé kritizování – poškozování a krádeže osobních věcí – poškozování oděvu – výsměch a pohrdání – omezování osobní svobody – honění, strkání, bití, kopání a jiné tělesné napadání

Zdroj:

LOVASOVÁ, L. *Šikana*. Praha: Sdružení Linka bezpečí, 2005, ISBN 80-86991-65-2

Příloha 3: Klasifikace typů šikany

Druh šikanování	Příklady projevů
Fyzické aktivní přímé	Agresoři obětí věší do smyčky, škrtní, kopou, fackují
Fyzické aktivní nepřímé	Kápo pošle nohsledy ² , aby obětí zbili. Obětí jsou ničeny věci.
Fyzické pasivní přímé	Agresor nedovolí obětí, aby si sedla do lavice, brání jí tak v dosahování jejích cílů
Fyzické pasivní nepřímé	Agresor odmítne obětí na její požádání pustit ze třídy např. na toaletu apod.
Verbální aktivní přímé	Nadávání, urážení, zesměšňování
Verbální aktivní nepřímé	Rozšiřování pomluv. Patří sem i tzv. symbolická agrese, která může být vyjádřena v kresbách, básních apod.
Verbální pasivní přímé	Neodpovídání na pozdrav, otázky apod.
Verbální pasivní nepřímé	Spolužáci se nezastanou obětí, je-li nespravedlivě obviněna z něčeho, co udělali její trýznitelé.

Zdroj:

KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-513-X

² Podle Koláře (2000) je to typ agresora, který nevyvolává šikanu sám, ale připojuje se k ní ze strachu, aby se obětí nestal sám.

Příloha 4: Rysy chování, spolupráce, vztahů a celkové atmosféry ve skupině

	Počáteční stádium	Pokročilé stádium
Jak se chovají oběti a jak odpovídají?	Poměrně otevřeně mluví o tom, co se jim stalo a kdo je šikanoval.	Je patrná ustrašenost, nechtějí prozradit, kdo jim ublížil. Někdy zdůvodňují své zranění bizarním způsobem.
Jak svědkové spolupracují?	Vyjadřují nesouhlas se šikánováním a bez většího strachu vypovídají.	Odmítají vypovídat, tvrdí, že nic neviděli a neslyšeli. Občas přiznávají, že nesmějí nic říct, protože by měli peklo. Případné výpovědi působí podezřele.
Jak se svědkové vztahují k podezřelým agresorům?	Násilí nepopírají a vyjadřují k němu své výhrady.	Násilí bagatelizují nebo ho popírají.
Jak se o konkrétním násilí vyjadřují ostatní členové skupiny?	Projevují soucit s obětí a porozumění neférovosti ubližování silných slabým.	Oběť je kritizována a znevažována. Často je obviněna, že si to vlastně způsobila sama.
Jak se členové skupiny vztahují k trpící nebo zraněné oběti?	Agresoři nejsou vnímáni jednoznačně pozitivně, ale diferencovaně. Okolí se to nebojí vyjádřit.	Oceňují, chválí a brání agresory, případně pro ně hledají polehčující okolnost.
Jaká je atmosféra ve skupině?	Malá soudržnost, nespolupráce, omezená svoboda projevu a názoru. Atmosféra je však ještě „živá“.	Těžká atmosféra strachu, napětí a nesvobody. Špatně se tu „dýchá“,

Zdroj:

KOLÁŘ, M. *Bolest šikánování*. Praha: Portál, 2001, ISBN 80-7178-513-X

Program prevence školní neúspěšnosti

6 Program prevence školní neúspěšnosti

Definice školní neúspěšnosti

Školní neúspěšností chápeme z hlediska tradiční pedagogiky jako nezvládnání nároků školy (nevýhovující výsledky a nedostatečný prospěch), a z psychologického hlediska jako vytváření negativního postoje ke škole, k učení, k předmětu či k pedagogům.

Školní úspěšnost je podmíněna mnoha faktory a jejím předpokladem jsou rozvinuté intelektové schopnosti, které však mohou být z nějakého důvodu blokovány. Může se jednat o relativní školní neúspěšnost způsobenou mimointelektovými důvody, kdy může být nižší výkon způsoben:

- nedostatečnou motivací (nezájem o studium, převládající vnější motivace, vysoká absence, záškoláctví, málo aktivizující metody a formy výuky, nízká odolnost vůči zátěži...)
- odlišným mateřským jazykem
- nevhodným učebním stylem
- nízkým sebepojetím žáka
- negativním postojem ke škole (nepříznivé školní či třídní klima...)
- aktuálním zdravotním stavem
- dlouhodobými fyzickými či psychickými problémy (nemoc, ADHD/ADD, žáci s SVP, užívání návykových látek...)
- rodinným prostředím (výchovný styl rodičů, vysoké požadavky na výkon, nepodnětné prostředí, protektivní rodiče, rodinné problémy, rozvedení rodiče, střídavá péče...)
- nadání a mimořádně nadaní žáci

Strategie a další opatření vycházejí z aktuálního znění vyhlášky 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, vyhlášky č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, školního řádu a ŠVP SŠMG. Naše škola je volí podle potřeby na základě diagnostiky a zjištěných potřeb žáků.

Školní poradenské pracoviště (dále jen ŠPP) tvoří výchovná a kariérová poradkyně (dále jen VKP) a školní metodička prevence, které úzce spolupracují s třídními učiteli, učiteli jednotlivých předmětů, zákonnými zástupci žáky, s lékaři, psychology, speciálními pedagogy, s pracovníky OSPOD či jinými odborníky.

V případě potřeby ŠPP konzultuje žákovi výsledky a jeho potřeby přímo s ním a s jeho zákonnými zástupci. ŠPP může na žádost zákonných zástupců zprostředkovat vyšetření v Pedagogicko-psychologické poradně (dále jen PPP) nebo ve Speciálním pedagogickém centru (dále jen SPC).

Kritéria školní neúspěšnosti SŠMG

- hodnocení žáka ve čtvrtletí známkou nedostatečný alespoň ve dvou předmětech
- hodnocení žáka ve čtvrtletí známkou neklasifikovaný alespoň ve čtyřech předmětech
- výrazné zhoršení studijních výsledků v porovnání s předchozím obdobím, obzvláště pokud byly předchozí studijní výsledky vynikající
- změna životních podmínek žáka týkajících se zdraví, rodiny atd.

Zásady pro předcházení školní neúspěšnosti

- přijímací řízení s jasně stanovenými kritérii a stanovení spodní hranice úspěšnosti u JPZ
- jasná pravidla chování v třídním kolektivu
- školní řád a jeho důsledné dodržování
- vytvoření příznivé atmosféry ve třídě, vstřícný a důsledný přístup k žákům
- různé metody a formy výuky, přiměřená hloubka učiva, formativní hodnocení
- motivační rozhovory se žáky a nastavení plánu osobního rozvoje na začátku každého školního roku
- důraz na sebehodnocení žáků
- individuální přístup a možnost konzultačních hodin
- možnost opravných testů a zkoušení
- pravidelná diagnostika žáka a jeho fungování ve škole, sledování výsledků vzdělávání a absence
- pravidelné schůzky se zákonnými zástupci a spolupráce školy se zákonnými zástupci
- maturita nanečisto
- dodržování pravidel psychohygieny
- důraz na zdravý životní styl a výchovu ke zdraví
- vstřícný přístup při řešení náročných situací v rodině

Diagnostika žáků ohrožených školním neprospěchem

- pozorování žáků v hodině
- analýza jejich práce
- prověřování znalostí a dovedností a reflexe jejich výsledků
- analýza domácí přípravy žáků
- rozhovor se žáky či jejich zákonnými zástupci apod.

Desatero řešení školní neúspěšnosti žáků

1. Na začátku každého školního roku si žáci společně s třídním učitelem nastavují plány osobního rozvoje, které jsou součástí motivačních rozhovorů. V prvním ročníku jsou přítomni motivačním rozhovorům VKP a ředitelka školy.

2. Na pedagogických poradách je pravidelně vyhodnocované vzdělávání žáků ohrožených školním neúspěchem.
3. ŠPP si vede evidenci žáků ohrožených školní neúspěšností, podklady předávají třídní učitelé, popř. učitelé jednotlivých předmětů.
4. V případě potřeby je pro žáka vypracován plán pedagogické podpory, který připraví třídní učitel ve spolupráci s VKP a jinými pedagogy, všichni dotčení pedagogové se podílejí na jeho pravidelném vyhodnocení.
5. Jednotliví vyučující si vedou vlastní evidenci o žácích (studijní výsledky, absenci, chování v hodinách, o posunech žáka v předmětu...), o poskytnutých konzultacích apod.
6. O studijních výsledcích jsou informováni zákonní zástupci prostřednictvím informačního systému Bakaláři a na třídních schůzkách. V případě jejich nepřítomnosti na třídních schůzkách je třídní učitel prokazatelným způsobem informuje o studijních výsledcích své dcery či syna. V případě potřeby jsou zákonní zástupci osloveni třídním učitelem k osobnímu projednání studijních záležitostí jejich dcery či syna i v jiném časovém období.
7. Každý učitel volí empatický přístup a, pokud je to možné, respektuje individuální pracovní tempo žáka, volí vhodné metody práce se žákem, podporuje žáka k pravidelné a systematické přípravě na vyučování... Podle potřeby konzultuje přístup k žákům s pracovníkem ŠPP. V případě žáků s SVP učitel plně respektuje doporučení PPP/SPC.
8. Každý vyučující má vypsáno konzultační hodiny, při kterých může se žáky podle potřeby individuálně či skupinově pracovat.
9. Třídní učitel pracuje v třídnických hodinách s dynamikou třídy, řeší vzniklé problémy či požadavky žáků apod. O výskytu rizikového chování informuje pracovníky ŠPP a vedení školy.
10. V případě nadaných či mimořádně nadaných žáků volí učitelé zejména možnost obohacování látky, popř. ředitelka školy umožní žákovi výuku předmětu ve vyšším ročníku.

System péče o žáky s SPV

Za žáky se speciálními vzdělávacími potřebami jsou považováni žáci, kteří k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění a užívání svých práv na vzdělávání na rovnoprávném základě s ostatními potřebují poskytnutí podpůrných opatření.

Podpůrná opatření (dále jen PO) zajišťuje škola sama a ve spolupráci se ŠPZ, žáky a zákonnými zástupci. PO se dělí do pěti stupňů, rozdíl mezi PO prvního stupně a dalšími stupni je popsán v následující tabulce.

Podpůrná opatření	
PO 1. stupně	PO 2. až 5. stupně
Poskytujeme i bez doporučení ŠPZ	Poskytujeme na základě doporučení ŠPZ a s informovaným souhlasem zákonného zástupce či zletilého žáka
Zpracujeme plán pedagogické podpory (dále jen PLPP) V případě, že poskytování těchto opatření nestačí, doporučíme návštěvu ŠPZ	Můžeme zpracovat individuální vzdělávací plán (dále jen IVP) Ředitelka školy může v závažných případech žáka částečně či zcela uvolnit z vyučovaného předmětu, ne však z odborných předmětů Podle potřeb a doporučení ŠPZ poskytujeme žákům asistenta pedagoga, kompenzační pomůcky či jiná podpůrná opatření
Minimální úprava metod, organizace a hodnocení vzdělávání, běžné učebnice a učební pomůcky	Úprava metod, organizace a hodnocení vzdělávání
Bez normované finanční náročnosti	Normovaná finanční náročnost

Péče o žáky s SVP na naší škole spočívá:

- v poskytování přímé podpory a konzultací bez PLPP či IVP
- v poskytování přímé podpory a sestavení PLPP – PO1
- v poskytování přímé podpory a sestavení IVP – PO2 až PO5

Podpůrná opatření 1. stupně

- kompenzace mírných obtíží ve vzdělávání žáků (pomalejší tempo práce, drobné obtíže při čtení, psaní a počítání, problémy se zapomínáním, drobné obtíže při koncentraci pozornosti, obtíže způsobené změnou zdravotního stavu, dlouhodobé mírné obtíže...)
- navrhuje je pedagogové, kteří spolupracují s pracovníkem ŠPP, zletilým žákem/zákonným zástupcem žáka

Podmínky k zajištění PO:

- pravidelné konzultace s učiteli, materiální podpora podle možností školy, pedagogické prostředky podpory žáka, zejména didaktické

Normovaná finanční náročnost:

- bez normované finanční náročnosti

Forma vzdělávání:

- podle věku a stupně vzdělávání žáka, podle požadavků na organizaci jeho vzdělávání

Podpůrná opatření 1. stupně

Metody výuky:

- metody práce odpovídající učebnímu stylu žáka, respektují míru nadání žáka
- orientace na práci s textem
- reproduktivní metody podporující zapamatování
- řešení typových úloh a problémů
- individualizace výuky
- multisenzorický přístup
- nastavení dílčích cílů, které umožňují žákovi zažít úspěch
- respektování pracovního tempa
- poskytování zpětné vazby
- zadávání domácích úkolů respektuje žakovy možnosti a podmínky
- logická organizace a srozumitelnost předkládaného učiva
- zkvalitňování žakovy motivace a zohlednění sociálního statusu a prostředí, ze kterého žák pochází

Úprava obsahu a výstupů vzdělávání:

- obohacování nad rámec ŠVP pro nadané a mimořádně nadané žáky
- stimulovat procesy objevování
- výstupy vzdělávání se neupravují

Organizace vzdělávání:

- střídání forem a činností během hodiny
- změna zasedacího pořádku
- diferenciací výuky, skupinová a kooperativní výuka
- zohlednění postavení žáka ve skupině
- nabídka volnočasových aktivit ve škole, podpora rozvoje zájmů žáka
- odborné exkurze

Hodnocení:

- kritéria hodnocení podle žákova problému
- důraz na rozvoj dovedností a vědomostí
- sebehodnocení
- zohlednění sociálního kontextu, ve kterém probíhá, směřovat k vyhodnocení úspěšnosti a motivace ke vzdělávání

Intervence školy

- Přímá podpora, pokud nestačí, vypracujeme PLPP, poskytování pedagogické intervence
- Metodická podpora – metodická a konzultační podpora pedagogům, žáků, zákonným zástupcům ze strany pracovníků ŠPP
- Navrhovatel a koordinátor opatření – škola informuje pedagogy o úpravách vzdělávání žáka, ředitelka školy pověří koordinací plánu pedagogické podpory třídní učitele nebo pracovníka ŠPP

Pomůcky

- Běžné učebnice a učební pomůcky

Podpůrná opatření 2. stupně

- obtíže způsobené aktuálním zdravotním stavem, opožděným vývojem, odlišným kulturním prostředím nebo jinými životními podmínkami žáka, mírným oslabením sluchových či zrakových funkcí, mírnými řečovými vadami, omezením dorozumívacích schopností, poruchou autistického spektra (dále PAS), nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka, nadáním...
- vyžadují individuální přístup, úpravu v organizaci a metodách výuky, v hodnocení žáka, nápravu, příp. podpůrná opatření v podobě IVP
- použití speciálních učebnic, speciálních pomůcek a kompenzačních pomůcek

Podmínky k zajištění PO:

- Doporučení ŠPZ a pracovník ŠPZ odpovědný za komunikaci se školou
- osoba poskytující škole konzultace pro účely vzdělávání nadaných žáků
- spolupráce s rodinou žáka
- zařazení žáka do speciálně pedagogické péče podle obtíží žáka a možností školy

Poradenská pomoc školy a ŠPZ

- poskytování poradenské pomoci ve škole zajišťují pedagogové ŠPP, kteří spolupracují s třídními učiteli, kteří zajišťují pravidelné konzultace se zletilým žákem a jeho zákonnými zástupci
- vzájemná součinnost školy ŠPZ při realizaci podpůrných opatření

Normovaná finanční náročnost

- ano, viz doporučení ŠPZ a vyhlášky č. 27/2016 Sb.

Forma vzdělávání:

- podle věku žáka a stupně vzdělávání a podle požadavků na organizaci jeho vzdělávání, které respektují vzdělávací potřeby žáka

Podpůrná opatření 2. stupně

Metody výuka

- respektují vzdělávací potřeby žáka
- rozvíjejí paměť, pozornost, vnímání...
- typové úlohy a jejich řešení
- zahrnují intervence na podporu oslabených nebo nefunkčních dovedností
- pro nadané a mimořádně nadané obohacování učiva nad rámec ŠVP
- individuální či skupinová práce, odborné exkurze, praxe...

Úprava obsahu a výstupů vzdělávání

- nutná v dílčích oblastech podle doporučení ŠPZ a IVP
- obsah vzdělávání se upravuje podle charakteru vzdělávacích potřeb žáka
- úprava očekávaných výstupů vzdělávání není

Organizace výuky

- podle vzdělávacích potřeb žáka, možnost speciálních učebnic a pomůcek
- podpora žáka v kolektivu
- jiné podle doporučení ŠPZ a IVP

Individuální vzdělávací plán

- navrhuje ŠPZ a škola ho zpracovává v souladu s ŠVP

Hodnocení

- stanovit kritéria, která umožní žákovi osobní pokrok a zároveň zohledňují charakter obtíží žáka
- formativní hodnocení se zpětnou vazbou o efektivitě učení žáka
- podpora sebehodnocení
- sumativní hodnocení zohledňuje omezení žáka a jeho pokroky ve vzdělávání

Intervence

- zaměřená na nápravu – speciálně pedagogická péče, viz doporučení ŠPZ
- poradenská pomoc ŠPZ

Úpravy podmínek k přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání

- uzpůsobení podmínek konání na základě doporučení ŠPZ
- navýšení času, kompenzační pomůcky...

Pomůcky

- speciální učebnice, speciální a kompenzační pomůcky podle vzdělávacích potřeb

Podpůrná opatření 3. stupně

- znatelné úpravy v metodách práce, v organizaci a průběhu vzdělávání, v úpravě ŠVP a v hodnocení žáka
- závažné specifické poruchy učení, odlišné kulturní prostředí, jiné životní podmínky žáka, poruchy chování, těžká porucha řeči, PAS, lehké mentální postižení, zrakové a sluchové postižení, tělesné postižení, neznalost vyučovacího jazyka...
- charakter vzdělávacích potřeb vyžaduje asistenta pedagoga, využívání komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob, podporu SPC a odborníků

Podmínky k zajištění podpory:

- Doporučení ŠPZ, spolupráce se zákonnými zástupci a žákem
- zařazení do speciálně pedagogické péče podle doporučení ŠPZ

Poradenská pomoc školy a ŠPZ

- zajišťují pracovníci ŠPP, který spolupracuje s třídními učiteli a zajišťuje komunikaci se zletilým žákem a jeho zákonnými zástupci
- komunikuje se ŠPZ, která nastavují PO, popř. s pracovníky OSPOD

Normovaná finanční náročnost

- ano, viz doporučení ŠPZ a IVP
- asistent pedagoga
- speciální učebnice a pomůcky, kompenzační pomůcky
- podpora dalším pedagogickým pracovním, psychologem a speciálním pedagogem

Forma vzdělávání:

- podle věku žáka a stupně vzdělávání a podle požadavků na organizaci jeho vzdělávání, které respektují vzdělávací potřeby žáka

Podpůrná opatření 3. stupně

Metody výuky:

- viz předchozí stupně PO
- zahrnují intervence na podporu oslabených či nefunkčních dovedností, nácvik sebeobslužných dovedností a sociálních dovedností...
- podpora sociálního začlenění do kolektivu
- kooperativní učení a individualizovaný přístup
- podpora motivace žáka a jeho začlenění do kolektivu
- didaktické hry, tvořivé psaní v ČJL a CJ

Úprava obsahu a výstupů vzdělávání:

- v dílčích oblastech podle potřeb žáka
- obsah se upravuje podle charakteru speciálních potřeb a na základě doporučení ŠPZ
- obsah může být modifikován v odůvodněných případech
- může být IVP a předměty speciálně pedagogické péče
- pro nadané a mimořádně nadané žáky obohacování učiva nad rámec ŠVP

Organizace výuky:

- podle vzdělávacích potřeb žáka včetně úpravy pracovního prostředí a pracovního místa žáka, viz doporučení ŠPZ
- speciální učebnice a pomůcky, kompenzační pomůcky
- organizace výuky pro podporu koncentrace pozornosti a reflektující psychohygienu vzdělávacího procesu
- asistent pedagoga

Individuální vzdělávací plán:

- navrhuje ŠPZ a škola ho zpracovává v souladu s ŠVP
- zahrnuje předměty speciálně pedagogické péče a asistenta pedagoga

Personální podpora ve škole:

- asistent pedagoga po celou dobu vyučování či jeho části
- podpora se specifikuje podle požadavků na podporu pedagogické práce se žákem, na podporu pohybu, orientace v prostoru, komunikace a sebeobsluhy

Hodnocení:

- stanovit kritéria, která umožní žákovi osobní pokrok a zároveň zohledňují charakter obtíží žáka
- slovní hodnocení
- formativní hodnocení se zpětnou vazbou o efektivitě učení žáka
- podpora sebehodnocení
- sumativní hodnocení zohledňuje omezení žáka a jeho pokroky ve vzdělávání
- zohledňuje sociální kontext hodnocení

Intervence:

- předmět speciálně pedagogická péče
- psycholog a speciální pedagog ŠPZ

Úpravy podmínek k přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání:

- uzpůsobení podmínek konání na základě doporučení ŠPZ

- navýšení času, kompenzační pomůcky...

Prodloužení délky vzdělávání:

- v případě potřeby prodloužit vzdělávání o 1 rok

Pomůcky:

- speciální učebnice, speciální a kompenzační pomůcky podle vzdělávacích potřeb

Podpůrná opatření 4. stupně

- významné úpravy v metodách a organizaci výuky, úpravy v obsahu vzdělávání, možnost úprav výstupů ze vzdělávání
- vždy se přihlíží k aktuálnímu zdravotnímu stavu
- může být IVP a předměty speciálně pedagogické péče
- závažné poruchy chování žáků, s těžkým zrakovým či sluchovým postižením, se závažnými vadami řeči, s PAS, se závažným tělesným postižením... s mimořádným nadáním, které vyžaduje výraznou individualizaci vzdělávání nad rámec příslušného stupně vzdělávání...

Podmínky k zajištění podpory:

- doporučení ŠPZ
- konzultant na straně školy nebo ŠPZ
- spolupráce se žákem, zákonnými zástupci, příp. dalšími odborníky
- koordinátor ŠPP, které pravidelně vyhodnocuje efektivitu PO
- asistent pedagoga, tlumočnick českého znakového jazyka, přepisovatele pro neslyšící, speciální pedagog, psycholog
- prostory stavebně a technicky upravené
- PO podle věku a charakteru obtíží

Poradenská pomoc školy a ŠPZ:

- zajišťují pracovníci ŠPP, kteří komunikují se žákem, jeho zákonnými zástupci a učiteli ideálně ve škole existence školního psychologa a speciálního pedagoga
- v případě potřeby komunikace s OSPOD
- metodická podpora ŠPZ
- možnost Případových konferencí

Normovaná finanční náročnost:

- ano, viz doporučení ŠPZ a IVP
- asistent pedagoga
- speciální učebnice a pomůcky, kompenzační pomůcky
- úprava prostředí a pracovního místa
- podpora dalším pedagogickým pracovním, psychologem a speciálním pedagogem
- další mzdové náklady na tlumočnický českého znakové jazyka
- zajištění komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob
- zajištění využívání prostředků alternativní nebo augmentativní komunikace (náhrada za mluvenou řeč)

Forma vzdělávání:

- podle věku žáka a stupně vzdělávání a podle požadavků na organizaci jeho vzdělávání, které respektují vzdělávací potřeby žáka

Podpůrná opatření 4. stupně**Metody výuky:**

- všechna doporučení předchozích stupňů PO
- redukce obsahu a výstupů podle míry obtíží žáků
- výuka musí být poskytována pro neslyšící, nevidomé a hluchoslepé žáky v jazycích, které jsou pro ně nejvhodnější
- augmentativní systémy komunikace podporují existující, ale pro běžné dorozumívání nedostatečné komunikační schopnosti
- alternativní systémy jako náhrada mluvené řeči
- speciální učební pomůcky a kompenzační pomůcky

Úprava obsahu a výstupů vzdělávání:

- úprava obsahu v řadě oblastí podle vzdělávacích potřeb
- úprava výstupů v souladu s možnostmi žáků, které vyplývají ze speciálních vzdělávacích potřeb
- využití pozitivní motivace
- upravený vzdělávací program
- podpora samostatnosti a přípravy na budoucí povolání

Organizace výuky:

- uzpůsobení prostředí
- přizpůsobit práci se žákem doporučeným režimovým opatřením (stravování, podávání léků, nároky na hygienu, střídání činností, odpočinek...)
- nároky na úpravu pracovního místa žáka a uspořádání třídy
- využití komunikačních systémů pro neslyšící a hluchoslepé
- možné zkrácení vyučování či individuální výuka

Individuální vzdělávací plán:

- navrhuje ŠPZ a škola ho zpracovává v souladu s ŠVP
- zahrnuje předměty speciálně pedagogické péče a asistenta pedagoga
- u mimořádně nadaných žáků obohacování učiva nad rámec ŠVP

Personální podpora:

- asistent pedagoga, tlumočnick českého znakového jazyka, speciální pedagog, psycholog, přepisovatel pro neslyšící...

Hodnocení:

- doporučení nižších stupňů PO
- hodnotící škály
- kritéria hodnocení s důrazem na formativní hodnocení, slovní hodnocení
- podpora sebehodnocení
- práce s motivací

Intervence:

- zajištění předmětu speciálně pedagogické péče
- zaměření na prostředky alternativní a augmentativní komunikace, prostorovou orientaci, na samostatný pohyb zrakově postižených, na práci s optickými pomůckami, na Braillovo písmo, na bazální stimulaci žáků s kombinovanými vadami...
- dotace také na podporu třídy, pro práci v oblasti nácviku sebeobsluhy a zlepšení komunikačních schopností a praktických dovedností žáka
- poradenská pomoc škole
- skupinová práce

Úpravy podmínek k přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání:

- uzpůsobení podmínek konání na základě doporučení ŠPZ
- navýšení času, kompenzační pomůcky, asistent pedagoga, tlumočnick českého znakového jazyka, osobní asistent, přepisovatel, ...

Prodloužení délky vzdělávání:

- v případě potřeby prodloužit vzdělávání o 2 roky

Pomůcky:

- speciální učebnice, speciální a kompenzační pomůcky podle vzdělávacích potřeb

Podpůrná opatření 5. stupně

- nejvyšší míra přizpůsobení organizace, průběhu a obsahu vzdělávání
- pro žáky s nejtěžšími stupni zdravotních postižení, zpravidla více vadami, které vyžadují vysokou úroveň podpory
- vzdělávání s asistentem pedagogy, speciálního pedagoga a druhého pedagogického pracovníka
- výuka realizovaná speciálními pedagogy

Podmínky k zajištění podpory:

- doporučení ŠPZ
- koordinátor ŠPP, které pravidelně vyhodnocuje efektivitu PO
- prostory stavebně a technicky upravené
- PO podle věku a charakteru obtíží

Poradenská pomoc školy a ŠPZ:

- zajišťují pracovníci ŠPP, kteří komunikují se žákem, jeho zákonnými zástupci a učiteli ideálně ve škole existence školního psychologa a speciálního pedagoga
- v případě potřeby komunikace s OSPOD
- metodická podpora ŠPZ
- spolupráce s poskytovateli zdravotních služeb

Normovaná finanční náročnost:

- ano, viz doporučení ŠPZ a IVP
- asistent pedagoga
- speciální učebnice a pomůcky, kompenzační pomůcky
- úprava prostředí a pracovního místa
- podpora dalším pedagogickým pracovním, psychologem a speciálním pedagogem
- další mzdové náklady na tlumočníky českého znakové jazyka
- zajištění komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob
- zajištění využívání prostředků alternativní nebo augmentativní komunikace (náhrada za mluvenou řeč)

Forma vzdělávání:

- podle věku žáka a stupně vzdělávání a podle požadavků na organizaci jeho vzdělávání, které respektují vzdělávací potřeby žáka

Podpůrná opatření 5. stupně

Metody výuky:

- všechna doporučení předchozích stupňů PO
- redukce obsahu a výstupů podle míry obtíží žáků
- výuka musí být poskytována pro neslyšící, nevidomé a hluchoslepé žáky v jazycích, které jsou pro ně nejvhodnější
- augmentativní systémy komunikace podporují existující, ale pro běžné dorozumívání nedostatečné komunikační schopnosti
- alternativní systémy jako náhrada mluvené řeči
- speciální učební pomůcky a kompenzační pomůcky
- vždy předměty speciálně pedagogické péče

Úprava obsahu a výstupů vzdělávání:

- obsah modifikován a výrazně redukován podle možností žáka
- IVP

Organizace výuky:

- uzpůsobení prostředí
- přizpůsobení režimovým opatřením
- prostorové uspořádání třídy a pracovního místa
- využití komunikačních systémů neslyšících a hluchoslepých osob

Individuální vzdělávací plán:

- navrhuje ŠPZ a škola ho zpracovává v souladu s ŠVP
- zahrnuje předměty speciálně pedagogické péče a asistenta pedagoga, popř. další osoby
- speciální učebnice, pomůcky a kompenzační pomůcky
- rozsah výuky stanoven ve spolupráci se ŠPZ
- výuka ČJL + možnost výuky ČJL i jako cizího jazyka

Personální podpora:

- asistent pedagoga, tlumočnick českého znakového jazyka, speciální pedagog, psycholog, přepisovatel pro neslyšící, další pedagogický pracovník, další nepedagogičtí pracovníci

Hodnocení:

- hodnotící kritéria a škály
- formativní a sumativní hodnocení podle zdravotního stavu, slovní hodnocení

Intervence:

- zajištění předmětu speciálně pedagogické péče
- zaměření na prostředky alternativní a augmentativní komunikace, prostorovou orientaci, na samostatný pohyb zrakově postižených, na práci s optickými pomůckami, na Braillovo písmo, na bazální stimulaci žáků s kombinovanými vadami...
- dotace také na podporu třídy, pro práci v oblasti nácviku sebeobsluhy a zlepšení komunikačních schopností a praktických dovedností žáka
- poradenská pomoc školy

Úpravy podmínek k přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání:

- uzpůsobení podmínek konání na základě doporučení ŠPZ
- navýšení času, kompenzační pomůcky, asistent pedagoga, tlumočnický českého znakového jazyka, osobní asistent, přepisovatel, ...

Prodloužení délky vzdělávání:

- v případě potřeby prodloužit vzdělávání o 2 roky jako u PO4

Pomůcky:

- speciální učebnice, speciální a kompenzační pomůcky podle vzdělávacích potřeb

Zpracovala: Ing. Bc. Jana Stanková, výchovná a kariérová poradkyně

Schválila: Ing. Darina Doškářová, ředitelka školy

Dne: 29.8.2022